

ONZE
VOGELS

53^E JAARGANG N^O 8, AUGUSTUS 1992

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

De

ssel

Paapjes in zwart-wit

In het algemeen gesproken zijn paapjes levendige en plezierige volièrevogels die bovendien ook nog eens als begaafde zangertjes kunnen worden beschouwd. Het zijn echte zaadeters, de snavelvorm geeft dat al duidelijk aan, alhoewel als er jongen zijn is er wel degelijk behoefte aan levend voedsel.

De soort die we in deze bijlage wat nader willen belichten is ***Sporophila lineola***. Drie rassen, namelijk 1) ***S.l.bouvronides***, welke voorkomt op Trinidad en Tobago; 2) ***S.l.restricta***, die domicilie heeft in Colombia en 3) ***S.l.lineola***, die voorkomt in Noordwest en Centraal Zuid Amerika tot Argentinië.

De rassen verschillen onderling in verschijningsvorm en dat heeft er wellicht toe geleid dat aan elk ras ook een eigen niet wetenschappelijke naam is toebedeeld, namelijk 1) **Diamantpaapje**; 2) **Witbuikpaapje** en 3) **Witvoorhoofdpaapje**.

Het diamant- en het witvoorhoofdpaapje zijn hierbij afgebeeld en u ziet het verschil in verschijningsvorm. De witbuik heeft een bonte schedel, zwart met enkele witte vlekjes of enige vage bestreping, in elk geval niet egaal zwart noch symmetrisch getekend. De buikkleur van dit ras is helder wit dit in tegenstelling tot de buikkleur van de beide andere rassen.

De popjes zijn licht olijfbruin op de bovendelen met een wat lichtere stuitkleur. Vleugels en staart zijn donkerbruin met olijfbruine zomen. De snavel is geelachtig bij de jongen en bij volwassen popjes is de bovensnavel donker hoornkleurig en de ondersnavel meer donker geelkleurig. Hun lengte is ongeveer 11 cm.

Het meest geliefde biotoop van deze paapjes vormen de randgebieden van plantages en moerassen, relatief vochtige gebieden begroeid met lage struiken, grassen, wilde planten en verspreid staande bomen. In bepaalde streken komen ze alleen in de broedtijd voor om zich nadien weer elders te vestigen; trekvogels dus.

De vrij diepe komvormige nesten worden alleen door de popjes gemaakt en dat doen ze van grasstengels, planteworteltjes en vezels, vaak hoog in bomen, soms wel op meer dan 10 meter. Zo'n nest wordt meestal voor meerdere broedsels gebruikt. De 2-3 eieren zijn groenachtig wit of bruinrood van kleur met grijze zwartbruine vlekjes. Broeden doet alleen het popje en zij is

De /

osel

daar 11-12 dagen mee doende. Pas geboren jongen hebben een grijs-zwart donspakje. Ze worden door beide oudervogels gevoerd met gedurende de eerste zeven dagen voornamelijk levend c.q. dierlijk voedsel zoals kleine insecten, bladluis, mierenpoppen enzovoorts. Daarna gaan ze geleidelijk over op zaden. Na 10 tot 12 dagen verlaten de jonge vogels het nest. Ze kunnen al direct wat vliegen maar de behendigheid moet in de eerste dagen pas goed tot ontwikkeling komen, dat lukt dan ook! Als ze ongeveer 2 maanden oud zijn verandert de snavelkleur, de bovensnavel wordt donkerder- en de ondersnavel geelachtig hoornkleurig, een typisch kenmerk van de jonge vogel en van volwassen popjes. Op een leeftijd van ruim 16 maanden ondergaan de jonge mannen een verandering in verschijningsvorm, geleidelijk aan leggen ze het jeugdkleed af en krijgen ze hun volwassen uiterlijk. Ze zijn overigens al twee jaar of nog wat ouder eer ze volledig op kleur, eer ze echt volwassen zijn.

In de volière blijken het aangename en vredelievende vogels te zijn mits er maar geen soortgenoten in dezelfde ruimte vertoeven. Met andere soorten gaat het zonder problemen. Gedurende de broedperiode hebben ze slechts aan een klein eigen gebiedje in de onmiddellijke nabijheid van het nest voldoende. Dat nest bouwen ze ofwel in een nestkastje ofwel in een struik maar meestal al wel op een zo hoog mogelijke plaats. Als bouwmaterialen dienen er grasstengels en cocosvezels aanwezig te zijn. Hun voedsel bestaat uit zaden van grassen en wilde planten, insecten en vruchten. In de volière zorgen we voor een goed mengsel zaden voor tropische vogels, aangevuld met een mengeling onkuld- en graszaden en zo af en toe een handje paddy, ongepelde rijst. Ook groen wordt niet door ze versmaad en naast de bekende voedselplanten zoals vogelmuur, herderstasje, weegbree, sla, andijvie enzovoorts, zorgen we tevens voor enig dierlijk c.q. levend voedsel dat kan bestaan uit mierenpoppen, pinky's, buffalowormpjes, een enkele meelworm, bladluis enzovoorts. Het is verstandig om dergelijk voedsel regelmatig te verstrekken, ook, zij het in mindere mate, buiten de broedtijd zodat daardoor in elk geval enigszins kan worden vastgesteld wat ze goed opnemen, wat ze, met andere woorden, het graagst lusten. Als er jongen zijn kan daarvoor dan worden gezorgd hetgeen ongetwijfeld tot een goed kweekresultaat zal bijdragen.

Tekst: H.A. Maurer

Foto's: C.Scholtz/v.d.Hoven.

Kweken met ara's

Onze eerste ervaring met het kweken van ara's, kakatoes, amazones en grijze roodstaarten, ligt ongeveer zo'n jaar of 15 terug. Het begon met het kopen van twee witkuif kakatoes. Het was volgens de verkoper 100% een koppel.

Onervaren als wij waren (op vogelgebied), kochten wij deze vogels zonder de kennis dat men goed aan de kleur van de ogen kon zien wat man of pop was. Het bleken na ongeveer een half jaar, volgens een kennis die bij ons op bezoek was, twee mannen te zijn. Er werden twee poppen bijgekocht. Een koppel hielden we zelf, het tweede koppel werd verkocht. Ongeveer 4 maanden later werd het eerste ei gelegd, waar een prachtig jong uitkwam dat goed werd grootgebracht. Nu, 15 jaar later, heeft datzelfde koppel kakatoes ieder jaar nog steeds 2 à 3 jongen. Na het succes met de witkuif kakatoes kregen wij de smaak goed te pakken. Onze liefste wens was een koppel ara's. Inmiddels is met het eerste koppel groenvleugel ara's, de hobby uitge-

breid naar ± 40 ara's en wel de soorten geelvleugel, groenvleugel en geelnek ara's. De ara's zijn bij ons ondergebracht in gemetselde nachthokken die goed geïsoleerd zijn. De afmetingen van de nachthokken zijn 125x125 cm, met daaraan verbonden een buitenren van 125x200 cm. Acher de nachthokken zit een loopgang van 80 cm breed. In de loopgang hangen daglicht TL.lampen welke 's avonds tot 21.00 uur blijven branden, dit in de kweekperiode. In de winterperiode wordt dit afgebouwd tot 19.00 uur. De bodems van de nachthokken liggen 100 cm boven de grond. Het voordeel is dat men deze ruimte dan goed kan benutten voor het plaatsen van een verwarming. Het andere voordeel is, het makkelijk schoonmaken van de hokken. De

binnenwanden zijn opgetrokken met space cementplaat. Dit zijn platen van spaanders gemengd met cement. Deze platen zetten niet uit wanneer ze met vocht in aanraking komen, en de vogels krijgen ze bijna niet stuk, uitzonderingen daargelaten. De buitenrennen zijn gemaakt van 4 mm dikke gaasmatten. Maaswijdte 5x5 cm. Deze matten worden geleverd in de maten 200x500 cm. Over de buitenrennen heb ik fijnmazig gaas gespannen voor het uitsluiten van mussen en muizen. De kweekkoppels zijn paarsgewijs gehuisvest. De zaden voor de ara's meng ik zelf. Het totale mengsel bestaat uit een zachtvoer en de droge zaden. Het zachtvoer bestaat uit: linzen, wicken, maple peas, duivebonen, witte dari, katjang idjoe, gele erwten, en la plata

Blauwgele ara

mais, van alles een maatbeker vol. Dit zaad zet ik $\pm$ 5 à 6 uur in de week in handlauw water. Na 6 uur spoel ik het zaad goed uit met de zeef en leg het op een stuk horrengas met daarop een stuk keukenpapier. Het zaad blijft hier $\pm$ 15 uur op drogen. Het gekweekte zaad wordt gemengd met de volgende droge zaden: gestreepte pitten, boekweit, saffloorpitten en cedernoten. Van elk soort 2 maatbekers vol. Dit alles wordt aangevuld met een klein handje vol grit. Alles wordt goed door elkaar gemengd en aan de vogels gegeven. Ik voer een maal per dag in beperkte mate, wanneer het oude zaad nog niet op is, dan krijgen ze minder zaad in de bak. Het oude zaad wordt opgeruimd, ter voorkoming van schimmelen van het gekweekte zaad. Dit mengsel gebruik ik nu al jaren en het bevalt goed. Vier uur na het voeren van het zaad krijgen de vogels de ene dag pap en de andere dag brood met eivoer. De pap bestaat uit eivoer, gemalen tarwe, gebroken haver, gemalen dari (in dari zitten veel aminozuren) carmix en multi vitamines. Dit wordt gemengd met gekookt water tot een dikke brei. De ara's zijn er dol op. Het broodhapje bestaat uit grof volkoren brood met hierop een dun laagje boter, op de boter komt een dun laagje eivoer. Daarna 2 plakken op elkaar leggen,

goed aandrukken en in blokjes snijden. Met 2 plakken brood worden 3 vogels gevoerd. Naast dit voer wordt vanzelfsprekend diverse soorten fruit gegeven. Sinaasappels zijn toch wel het meest favoriet. De kweekkoppels hebben een broedblok in het nachthok. De broedblokken van alle ara's zijn bij mij allemaal van p.v.c., rond, met een doorsnee van 40 cm. In het blok is een kijkluikje gemaakt. De p.v.c. buis is aan de bovenkant open en aan de binnenkant is er van gaas een trapje in gemaakt. De bodem van het blok is van hout of space cement plaat. In het blok zit geen invleggat, de vogels gaan van boven via de gastrap naar beneden. Op de rand van de p.v.c. buis heb ik een zitstok gemaakt. Wanneer de pop aan het broeden is, dan zal de ara man van deze stok dankbaar gebruik maken. Bij het uitproberen of de vogels lever een houten natuurblok hadden of van p.v.c., kozen de broedkoppels allemaal voor p.v.c.. De broedblokken blijven bij ons het gehele jaar hangen en worden in december-januari allemaal schoon gespoten en van nieuw nestmateriaal voorzien. Het nestmateriaal bestaat uit houtsnippen gemengd met houtkrullen. Wanneer de ara's broedneigingen vertonen zien men ze vaak bezig in het blok. Alles wordt overhoop gehaald en grondig

onderzocht. Tussen deze periode en het leggen van het eerste ei zit vaak wel meer dan 2 à 3 maanden. De eerste ronde wordt door mij in de broedmachine gelegd. De tweede ronde wordt door de vogels zelf grootgebracht. De eieren van de eerste ronde die bevrucht zijn, worden in de machine uitgebroed op een temperatuur van 98° F en een vochtpercentage van 55 tot 65%. Dit wisselt nog wel eens maar geeft geen problemen. De eerste broedmachine was volautomatisch met alles erop en eraan (kosten f2200,-) een prachtige broedmachine maar met zeer slechte uitkomsten. Inplaats van deze luxe broedmachine gebruikte ik later 2 kleine broedmachines met 2x25 watt lampen en 3x daags met de hand keren; aanmerkelijk goedkoper! Met deze kleine broedmachines was de uitkomst bovendien beduidend groter. Ik leg de eieren in de eerste broedmachine en laat de tweede machine leeg meedraaien op dezelfde temperatuur. Wanneer de eieren in de eerste machine aangepikt zijn, worden ze in de tweede machine gelegd voor het uitkomen. Het vochtpercentage kan dan zonder problemen voor de andere eieren omhoog gebracht worden ($\pm$ 70%). Nog een ander voordeel is, wanneer het kuiken er uit komt dit dan niet tegen de andere eieren zit te

osel

De

stoten. Tussen het aanpakken en het uitkomen kan wel meer dan 30 uur zitten, dus niet te vroeg in paniek raken. Heeft 'n ara kuiken moeite om er uit te komen of ligt het verkeerd, dan kan men met een pincet de luchtkamer een beetje verder open maken. Men kan ook met een zacht kwastje met lauw afgekookt water het eivlies nat maken. Zijn de bloedadertjes nog helder rood, dan pakt men een dop van een leeg ei en dekt men het opengemaakte gedeelte weer af. Men kijkt natuurlijk iedere 2 à 3 uur of de bloedadertjes al ingedroogd zijn. Dit is te zien wanneer de adertjes na het vochtig maken met de kwast donkerrood van kleur zijn. Zijn de adertjes donker rood, dan het ei voorzichtig verder open maken. Zit alles mee dan kan uit dit ara kuiken een mooie vogel groeien. De voeding die wij gebruiken is het volgende : de eerste 8 à 10 uur geen. Is het kuiken nog een beetje slap van de inspanning, dan kan men een klein beetje water geven (afgekookt). Na 8 à 10 uur beginnen wij met yoghurt (verdund). De tweede dag krijgt het kuiken Yoghurt met lorivoeding en vanaf de derde dag wordt dit aangevuld met gemalen eivoer. Deze voeding kan men een dag of 4 à 5 geven. Wij proberen elke dag de voeding een beetje dikker te maken. Wel goed de reactie van het kuiken in de gaten houden, want de een verteerd het voedsel beter dan de ander. Aan de voeding wordt nu gemalen dari, tarwe en gebroken gepelde haver toegevoegd met een klein puntje carmix en multi vitamine. Door de voeding bij het malen steeds een beetje grover te laten, komt het kuiken elke dag goed in gewicht aan. Kan het kuiken het grover zaad niet goed verwerken, dan moet men het iets fijner malen. Wij voeren de vogels deze pap ook nog wanneer ze allang zelfstandig zijn. In de pap kan men van alles doen, bijvoorbeeld bij ziektes de vitamines en antibiotica. Wanneer de ara's zelfstandig zijn worden ze allemaal bij elkaar in de volière geplaatst, zowel handoptok als de door de ouders grootgebrachte vogels. Dit is een mooi gezicht en het

gaat ook prima, alleen zitten ze elkaar de staart behoorlijk in te korten maar dat is volgens mij beter dan jonge vogels alleen in een hok te zetten. Iedere keer frisse wiigentakken in de volière plaatsen is ook een vereiste. Alle ara's worden op de leeftijd van ongeveer 9 maanden gesekt en dan verkocht aan collega-kwekers. Wij proberen elk jaar 'n koppel ara's voor ons zelf te houden om zo langzamer-

hand eigen kweekkoppels in de hokken te krijgen. Het voordeel is dat deze vogels veel rustiger zijn. Het jaar 1991 werd door ons afgesloten met 14 jonge vogels zowel groenvleugels, geelvleugels- en blauwgele ara's alsook witkuifkakatoes.

Groenvleugel ara

Nieuwe verschijningsvormen bij de huismus

In een opmerkelijke korte periode is de huismus een volledig gedomesticeerde vogel geworden. Dit is des te meer merkwaardig omdat er niet veel mensen zijn die graag huismussen in hun volière willen hebben: slechts enkele toegewijde liefhebbers zijn erin geslaagd stammen van verschillende mooie kleurmutaties te fokken van deze uitdagende vogel. Een vogel wordt heden ten dage als gedomesticeerd beschouwd als de vogel vlot wordt gekweekt en er verschillende kleurmutaties van bestaan. Dit is ongetwijfeld van toepassing op de huismus. Gelukkig is het hier niet zo als in Groot Britannië: aldaar is de huismus een "pest" soort en mag daarom niet tentoongesteld worden. Hier liggen de zaken anders, zoals iedereen ongetwijfeld bekend zal zijn. Elk jaar zijn er wel mutant-mussen te zien op de bondstentoonstelling te Breda. In de E.G.richtlijnen wordt aan alle vogels in principe enige vorm van bescherming gegeven. De ringmus, huismus en spreeuw zijn hiervan uitgezonderd. Ieder land is evenwel vrij een vogel meer bescherming te geven dan in de E.G.richtlijn wordt vermeld. Dit resulteert in Nederland tot gedeeltelijke bescherming van de spreeuw (1/10 t/m 31/05) en volledige

bescherming van de ringmus, hetgeen inhoudt dat de spreeuw niet het gehele jaar gehouden mag worden en de ringmus zelfs geen toegestane kooivogel is. Sinds ook de ringmus in België min of meer beschermd is, is een ontwikkeling van deze vogel tot een volledig gedomesticeerde vogel abrupt afgekapt, hetgeen bijzonder jammer is, want ook van de ringmus waren er al verscheidene mooie mutaties bekend. Er gaan nu ook stemmen op om de huismus in de broedperiode te beschermen, maar het is werkelijk niet te hopen dat men dan even onzorgvuldig te werk gaat als bij de spreeuw, waarbij men vergeten is rekening te houden met de kwekers van deze vogels, die in de beschermde periode flink in overtredding zijn. De huismus zal wel nooit een zeer populaire cultuurvogel worden, maar dit sluit niet uit dat de kwekers van deze vogel stug doorgaan de ene nieuwe kleur na de andere het licht te doen zien. De laatste jaren

zijn er nogal wat mutaties verschenen en dit maakt het fokken natuurlijk veel interessanter. Ik ben er zeker van dat ik echt niet alle mutaties van de huismus ken, zodat mijn opsomming wellicht onvolledig is. Wat ik gezien heb zijn de volgende mutaties; bruin, agaat, isabel, pastel (meer vormen), zwartmasker, satinet, opaal, albino, bont en feo. Maar dit is niet het einde. Onlangs diende zich een nieuwe mutatie aan en inmiddels bestaat er hiervan een redelijk aantal vogels; de "isabelpastel". De naamgeving is een probleem, omdat er geen vergelijkbare mutatie bij andere vogels bestaat. Toch is de naam "isabel-pastel" inmiddels aardig ingeburgerd hoewel hij feitelijk onjuist is, het is immers geen combinatie van meer dan een mutatie. Het voordeel van de naam is dat hij wel de uiterlijke vorm goed beschrijft: de (zilver) isabel-pastel kanarie lijkt er wel wat op, maar bij de kanarie is het een combinatie van isabel en pastel op één en dezelfde vogel. Echte isabellen zijn er bij huismussen in ieder geval ook geweest. Rudy Driesmans paarde een agaat mus

Nieuwe verschijningsvormen bij de huismus

3

aan een bruine en fokte door een zoon uit deze combinatie te paren aan een aantal poppen, na een jaar of tien een echte isabel. Later verkocht hij alles en er wordt nu niet veel meer over isabellen vernomen. Ze lijken doodeenvoudig verdwenen. Het kweken van een isabel is een kwestie van geluk, immers er is een crossing-over noodzakelijk, waardoor de twee geslachtsgebonden eigenschappen op één en hetzelfde chromosoom komen te liggen. Hoe groot de kans op een crossing-over is, is mij onbekend. Wel weet ik dat de kans op een crossing-over toeneemt naarmate de twee betreffende genen verder van elkaar verwijderd op het homologe chromosomenpaar liggen. De mutatie "isabel-pastel" is in ieder geval geen combinatie van twee eigenschappen. De eerste was een gevangen pop. Geen van de ouders vertoonde dezelfde kleur, zodat is aan te nemen dat de vader een gemuteerd gen droeg of produceerde. Combinatievogels zijn in de natuur praktisch onmogelijk, immers de grootmoeder moet een mutant zijn geweest, de grootvader moet tenminste drager van een andere mutant zijn geweest en er moet een crossing-over hebben plaatsgevonden bij de vader. Een dergelijke samenloop van omstandigheden is in de natuur wel uit te sluiten. Hoe ziet zo'n vogel eruit? Het zwart is afwezig of in ieder geval zeer sterk verdund. Het bruin ziet eruit als zandkleurig beige. De man heeft zijn karakteristieke tekening behouden en is zonder twijfel het fraaist. De pop is

roomkleurig. Het geslachtsdimorfisme is dus nog steeds aanwezig, de ogen zijn (donker)rood. In mijn ogen is deze mutatie de fraaiste die er is van de huismus. Dit houdt ook in dat een verfraaiing door een combinatie met andere kleur(afwijking)en niet meer mogelijk is. Wil men werkelijk nog lichtere vogels kweken, dan is men eerder aangewezen op satinet of albino; de eerste kleurslag laat nog wat pigment zien en is geslachtsgebonden, de tweede is puur wit en is recessief autosomaal. Bij beide is het oog rose dan wel rood, hetgeen veroorzaakt wordt door het ontbreken van pigment in het vaatvlies; in wer-

kelijkheid ziet men de kleur van de bloedvaten in het oog. Roodogen zien uitermate slecht, vooral albino's. Maar er zijn in het recente verleden meer fraaie huismussen gekweekt. De feo bestond al en die was bij de huismus dominant-autosomaal. Helaas is de feo bij huismussen een tamelijk donkere vogel, vooral de man heeft een allesbehalve fraaie rugtekening. De pop is "vuil", niet helder, de tekening is te onduidelijk op een niet geheel witte ondergrond. Een paar jaar geleden dacht ik erover na hoe dit verbeterd zou kunnen worden. Ik had het idee dat een combinatie van feo met bruin wel eens de sleutel zou kunnen zijn. Met dit in gedachte, paarde ik een bruine man met een (enkele) feo, maar de vogel die ik in gedachte had, viel er door louter toeval niet uit. Een zoon uit deze combinatie, een feo dus, split voor bruin, paarde ik met een (enkele) feo pop. In de nesten die hieruit vielen zaten bruine poppen, een wildkleurige pop, twee dubbelfactorige feo mannen en een pop zoals ik die in gedachte had: feo en bruin. Deze pop was zo helder als een zilverfeo kanarie eruit zou zien, maar dan spreken we over een anders verervende mutatie (autosomaal-recessief). De twee mannen zouden, indien ze bruin bleken te vererven, zeer interessante vogels zijn voor verdere kweek. Ik zal middels een "testcross" uit moeten maken of dit werkelijk zo is (x bruine pop). Dit laatste zou dan weer een bruine feo zoon kunnen voortbrengen, waarvan

4

ik niet weet hoe die eruit zal gaan zien. Ik denk er ook nog over zwartmasker en bruin te combineren (enkele, want ook zwm. is autosomaal-dominant) zwartmasker mussen zijn niet bepaald fraai, ze zien er gewoon smerig uit. Interessant is wel, dat dubbele zwartmaskers spier wit zijn (de man heeft nog een lichtbruine oogstreep) en ze hebben zwarte ogen, een plezierige bijkomstigheid. Hoe een (enkele) zwartmasker bruine eruit zal zien kan ik slechts gissen. Gelukkig heb ik dubbele zwm. poppen. Ik zal er een paren aan een bruine man. De dochters zullen dan bruine "zwart"maskers zijn. Het blijft dus

6

5

heel goed voor verdere kweek te gebruiken. Indien men eenmaal voldoende vogels heeft, is het geen probleem een of twee mooie vogels uitsluitend voor tentoonstellingen te bestemmen.

Onderschriften litho:

- 1) *enkelefactorige leo pop*
- 2) *leo en bruin pop*
- 3) *enkelefactorige leo man*
- 4) *dubbelefactorige leo man*
- 5) *satinet pop*
- 6) *isabel pastel man*
- 7) *bruin man*

spannend. In beide gevallen wordt een autosomaal-dominante eigenschap gecombineerd met een geslachtsgebonden recessieve eigenschap. In beide gevallen is de techniek hetzelfde. Hoewel we dikwijls moeten roeien met de riemen die we hebben, is de beste keus een bruine man paren met een (liefst dubbelefactorige) pop met de andere mutatie. Daarna kunnen we erover denken een man te fokken met beide mutaties en wel door een dochter terug te paren aan de vader of aan een niet verwante andere bruine man. Veel mussenkwekers houden niet zo van tentoonstellen van hun vogels. Maar er zijn uitzonderingen. Op tentoonstellingen zien we met de hand opgekweekte vogels toch vaak hoge ogen gooien. Helaas zijn zulke mannen moordenaars. Poppen echter zijn

7

geleidelijk op minimaal 14 en maximaal 16 lichturen te zijn gebracht. Om de vogels in goede fokconditie te brengen dient dagelijks schoon badwater verstrekt te worden. Als alles goed gaat zijn er na ongeveer 10 dagen eitjes welke ongeveer 13 dagen worden bebroed. De jongen vliegen op een leeftijd van ongeveer drie weken uit en zijn op een leeftijd van vijf weken volledig zelfstandig.

TRAINING EN AFRICHTING VOOR DE TENTOONSTELLING.

De zelfstandige jongen worden op een leeftijd van ongeveer vijf weken gezamenlijk in een tentoonstellingskooi geplaatst en verblijven hierin twee weken. Daarna worden ze overgebracht naar een klein vluchtje waarin ze nog eens drie weken verblijven. Daarna worden ze overgebracht naar grotere vluchten om uit te groeien. Het meest ideale is als u over meerdere buitenvolières beschikt. Mijn ervaring is dat de bevedering van witte zebra-vinken voller wordt in de buitenvolière. Niet dat de vogels meer veren krijgen maar de veren worden grover. We voorzien alle jongen van een verschillend kleurringetje. De jonge mannetjes beginnen op een leeftijd van ongeveer acht weken hun zang voort te brengen. Indien we een mannetje zien zingen noteren we de kleur van de ring. We brengen de jonge mannetjes over naar een andere vlucht waarin zich alleen mannetjes bevinden. Het scheiden van de mannen van de poppen voorkomt vroegtijdige paarvorming. Zo'n acht weken voor de eerste tentoonstelling zetten we de vogels twee bij twee in een tentoonstellingskooi. Alvorens verwijderen we voorzichtig eventueel afgebroken staart en vleugelpennen. Dagelijks worden de vogels besproeid met lauw water. Zes weken voor de tentoonstelling plaatsen we de vogels allen apart in een tentoonstellingskooi. Elke twee dagen voorzien we de tentoonstellingskooi van schoon wit schelpenzand. We blijven de vogels dagelijks besproeien met lauw water. Dagelijks verplaatsen we de tentoonstellingskooien en zetten ze ook af en toe op een tafel waarbij we de vogel laten wennen aan het verplaatsen van de kooien hetgeen ook tijdens een keuring geschiedt. Tevens steken we af en toe een dun-stokje door de tralies waarbij ze wennen aan het keurstokje van de keurmeester. Een dag voor het inbrengen wassen we de vogels met lauw water met daarin opgelost een heel klein beetje babyshampoo. Het wassen geschiedt door de vogel in de hand te nemen en de bevedering zacht in te wrijven met een zach-

te tandenborstel. Na het inwrijven de bevedering goed uitspoelen onder een klein sproeierje met lauw water. Met een schone droge doek deppen we de vogel wat droog. Eventuele schubjes op de snavel verwijderen we met onze nagels. Eventueel kunnen we de snavel en de pootjes heel licht insmeren met uierzalf. Pas op dat u de snavel niet te vet maakt zodat de bevedering schoon blijft. We plaatsen de vogel in een volledig schone tentoonstellingskooi voorzien van een dikke laag schoon wit schelpenzand (de binnenzijde van de kooi dient voordien goed gereinigd te zijn, ook het voorfront). Met een haarfohn op een afstand van ongeveer 20 cm drogen we de vogel. Per vogel dienen we minimaal tien minuten te föhnen. Daarna laat u de vogel met rust. Zorg dat de temperatuur in uw vogelverblijf minimaal 25 graden is.

DE TENTOONSTELLING.

Het inbrengen van uw vogels naar de tentoonstellingszaal is vaak het spannendste moment. Indien u gebruik mag maken van eigen tentoonstellingskooien brengt u uw vogels daarin in. Zorg voor doelmatige hoezen of zakken waarin de kooien geplaatst worden tijdens het vervoer. In de tentoonstellingstijd is het vaak koud en mogen we onze vogels niet aan de felle kou blootstellen. Het is raadzaam, zeker indien u stammen ingeschreven hebt, een of twee reservevogels mee te nemen. Mocht er onverhoopt een vogel tijdens het vervoer beschadigen dan kan er een reservevogel ingezet worden. Bent u genoodzaakt gebruik te maken van tentoonstellingskooien van de organisatie (zoals de bondsshow) dan zijn er diverse vervoersmogelijkheden. Vogeldoosjes acht ik voor witte vo-

gels minder geschikt. We lopen de kans dat de vogels zich bevullen door hun eigen ontlasting. Beter zijn lopers al dan niet met vakjes. We voorzien de lopers van een dikke laag schoon schelpenzand (1 cm). We smeren de handen in met magnesiumpoeder of ongeparfumeerde talkpoeder en vangen de vogels uit en doen ze in de loper. Naast de lopers nemen we een vochtige en een droge doek mee om alvorens we de vogels in de aangeboden tentoonstellingskooien deze eerst van binnen schoon en droog te wrijven. Zorg bij eventueel uitvangen uit de lopers voor schone en droge handen. Met spanning worden nu de keurbriefjes afgewacht. Lees deze keurbriefjes vooral goed en trek hier lering uit. Als de tentoonstelling is afgelopen mogen de vogels weer naar huis. Besteedt hieraan net zoveel zorg als aan het inbrengen, zeker als u nog plannen heeft om aan meer tentoonstellingen mee te doen. Zorg ervoor dat de temperatuur in uw vogelverblijf aangenaam is bij terugkomst van uw vogels. Geef ze vers voer en wat krachtvoer en daarnaast schoon water met daarin een snijpertje ui. Dit kan veelal voorkomen dat de vogels in de rui vallen. Pas het aantal lichturen aan de tentoonstelling aan. Dit is vanaf 09.00 uur tot ongeveer 22.00 uur.

DE BIJGEPLAATSTE FOTO'S.

Foto 1: Een koppel echte tentoonstellingsvogels. De kwaliteit is erg goed. Foto 2: De afgebeelde vogel toont een erg lange bevedering (schimmelvogel). Voor de tentoonstelling is dit exemplaar minder geschikt maar als fokvogel zeer waardevol mits gekoppeld aan een wat intensieve partner.

Nuttige wenken bij de kanariekweek

Zilverbruin

De zilverbruine is een schimmelvogel met een witte bijkleur. Bij deze zilverbruine hebben we als bij de andere kleurslagen ook te maken met kortere en langere bevedering: dus intensief en minder intensief. Bij de vogels met de witte bijkleur is de intensiefactor echter moeilijk te zien. Voor de tentoonstelling komen de poppen in aanmerking die licht schimmel vertonen. De mannen zijn hier in de regel te zwaar bestreept. De meeste zilvers bezitten de dominant wit factor. Deze veroorzaakt, zoals bij de vetstofvogels ook bij deze gepigmenteerden een gele aanslag in de pennen. Dit is toegestaan, maar bij selectie voor de tentoonstelling en voor de kweek moet er op gelet worden dat deze aanslag minimaal moet zijn. Te intensieve vogels laten in de regel te veel en te zware aanslag zien. Verder moet bij deze vogels de witte bijkleur en het bruine tussenpigment goed in elkaar overvloeien. Daarom wijken deze vogels nogal af van de gewone bruine. De kleur wordt minder diep en krijgt ook een andere uiting, zilverbruin of zilverbeige. De mooiste zilverbruine voor de tentoonstelling en ook voor de kweek zijn zoals gezegd de poppen die licht schimmel zijn. De mannen zijn zoals bij de gewone bruine streperig en bezitten vaak te weinig bruin, vooral boven de snavel en in de pennen, waardoor een te brede omzoming ontstaat, die erg storend werkt op het gehele kleurpatroon van de vogel. Sommige vogels zijn echter ook te bruin, wat vaak te zien is in de borst. Hierdoor gaat de bijkleur verloren en die moet bij de zilvers zichtbaar blijven.

Kweekadviezen:

1) Zilverbruine man x bruine pop (of omgekeerd) beide vogels licht schimmel
beide vogels zeker niet te intensief
beide vogels minimale aanslag in de pennen

bijkleur in de borst moet zichtbaar zijn.

2) Zilverbruine x zilverbruin

Hier krijgen we te maken met de dubbele dominant witfactor die lethaliteit kan veroorzaken. Toch lukt het vele kwekers om met deze paring zeer goede resultaten te boeken. Volgens hen valt het allemaal wel mee met die lethaliteit. Deze treedt sterk op als een lijnenteelt wordt ingezet die te ver wordt doorgevoerd.

Voor alle tot nu toe genoemde vogels in deze serie geldt dat ze volledig uit de zon gehouden moeten worden. Zonlicht bleekt sterk op en dat kunnen we vooral bij deze vogels niet tolereren. Het beste is deze vogels de donkerste plaats in de vogelverblijven te geven.

Oranjerood bruin

In deze groep krijgen we de bruine met de oranjerode bijkleur. Hier ken-

nen we de intensieve en de schimmel vogels die beiden op de tentoonstelling gespeeld kunnen worden. Bij deze vogels wordt een vol oranjerood gevraagd. Een volle aanwezigheid van de bijkleur verdringt het tussenpigment, waardoor de vogels een heel helder uiterlijk krijgen. De bestreping moet zoals bij alle gepigmenteerde ook hier weer fijn, kort en zachtbruin zijn. Ook bij de schimmelvogels wordt een dieprode bijkleur verlangd, waaroverheen een zachte schimmelwaas komt te liggen, die over de gehele vogel goed verdeeld moet zijn. Door de schimmel krijgt het rood een zacht karakter. De grootste problemen bij de oranjerode schimmels, maar ook bij de intensieve is de hals. Daar is vaak een teveel aan schimmel aanwezig, omdat de bevedering daar in de regel wat langer is. Er ontstaat dan een storende krans. Een niet volledige intensief zal op die plaats dan ook spoortjes schimmel laten zien. Omdat wij hier te maken

Tekst: Th. Bruijnaers en L. Meulemans
Foto's: NBvV.

hebben met de oranjerode bijkleur, komt ook het bijvoeren met kleurstimulerende middelen aan de orde. Daarop zullen we nu niet ingaan. Ook in deze groep komen we weer vele fouten tegen. Overal waar we TE, TEVEEL, TE WEINIG, GEEN enz. kunnen zetten is ook hier weer fout.

Kweekadviezen:

1) Oranjerood bruine man x oranjerood bruine schimmel pop

Willen we intensieve vogels kweken, dan moet de pop heel licht schimmel zijn.

Willen we schimmels kweken dan mag de pop wat meer schimmel bezitten.

2) Oranjerood bruin x oranjerood bruin.

Deze twee intensieve vogels kunnen aan elkaar gepaard worden met een grote kans op intensieve vogels. We zorgen er echter wel voor dat beide vogels een goede, volle bevedering hebben. Wanneer deze oudervogels uit de eerste paring komen is het risico van een mogelijke lethaliteit weer erg klein. Hier is dus meer een zaak van selectie dan van erfelijke eigenschappen.

3) Oranjerood bruin, matig schimmel x oranjerood bruin, licht schimmel.

Wanneer deze vogels geboren zouden zijn uit paring twee hebben we ideale kweekvogels, mits de bevedering goed is. Deze paring geeft uiteraard de meeste schimmels, waarvan vooral de poppen aan de gestelde eisen voor de tentoonstelling zullen voldoen. Als we mannen willen spelen dan zoeken we bij de intensieve vogels. We hebben het in dit relaas niet gehad over grootte, vorm, bestreping enz. Het zal duidelijk zijn, dat dat altijd en voor elke vogel hetzelfde is.

KALENDER 1992

De Hyacint ara

De prachtige Hyacint ara is nauw verwant aan de andere ara's van het geslacht **Ara**, maar men heeft deze vogel in een afzonderlijk geslacht gepiaast - **Anodorhynchus** - omdat zijn gezicht volledig bevederd is en ook vanwege de structurele kenmerken van de snavel. Omdat op de plaat de vogel niet of nauwelijks te zien is, geef ik even een summier signalement. Het is een bijzonder fraaie vogel! De kop, het lichaam, de vleugels en de staart zijn diep blauw, terwijl de buik en de grote slagpennen nog iets donkerder zijn. Er ligt een buitengewoon mooie glans over en deze verandert steeds naarmate het licht erop valt. Een naakte gele zoom bevindt zich rond de ogen en eveneens langs de snavelwortel. Deze grote ara's worden ongeveer een meter lang. Het woongebied van de hyacint ara's bevindt zich in Brazilië, het Amazonegebied (Mato Grosso). Daar worden de vogels het meest gezien in paren of in kleine groepjes. Als habitat (biotoop) wordt de voorkeur gegeven aan dichte wouden of hoog opgaand geboomte. Daar wordt een flinke boomholte opgezocht, waarin - zonder enig nestmateriaal - de vier of vijf witte eieren komen te liggen. Ze worden door beide geslachten beurtelings bebroed. Het kroost wordt naakt en blind geboren en hun ontwikkeling verloopt erg langzaam. Hun eerste kostuum lijkt wel iets op dat van de oude vogels, maar is aanzienlijk doffer. Als de jongen op een gegeven moment uitvliegen, blijven ze nog geruime tijd bij pa en ma, soms zelfs een aantal maanden. Het voedsel van de hyacint ara's bestaat voornamelijk uit allerlei vruchten, zaden en bessen. Behalve de "gewone" hyacint ara, onderscheidt men nog de kleine soorten Zeegroene en Lears ara. Alle drie Hyacint ara's vallen onder de Wet Bedreigde Uitheemse Diersoorten. Een uitgebreid artikel over deze vogels vindt u in "Onze Vogels", december 1987.

Meindert de Jong.

Ontwikkelingen bij de

(*Bolborhynchus l. lineola.*)

Signalement: Grasgroene vogel die op het voorhoofd, wangen en onderzijde lichter groen is. Op de bovenzijde van de vogel, vanaf de bovenschedel tot aan de staart is elke veer voorzien van een zwarte zoom welke bij een gelijke lengte van de omliggende veren, dus als geheel, een zwarte streeptekening laat zien. Ook de flanken laten een fijne streeptekening zien. De stuit- en onderstaartveren hebben ook een zwarte veertop, dit worden dan losse stippen die in lijnen moeten liggen. De ogen zijn donker en ze zijn omringd door een smalle naakte grijswitte oogring. De snavel is hoornkleurig met een donkere snavelpunt, de poten zijn vleeskleurig met hoornkleurige tot zwarte nagels. De voorkeur gaat uit naar zwarte nagels. De lengte van de vogel is 17 à 18 cm. Er is een ondersoort bekend de **B.l.tigrinus** en bij dit ras loopt de tekening, van flank naar flank, over de buik naar elkaar toe.

Geslachtsverschil is er ook: de mannen doen wat forser aan, de middelste staartpennen zijn grotendeels zwart en ze hebben een wat zwaardere tekening. De poppen hebben maar weinig of geen zwart in de staart, hebben vaak een blauwe waas boven op de kop en zijn over het geheel iets donkerder.

Herkomst: De nominaatvorm komt voor in Mexico en West Panama, *Tigrinus* leeft in Venezuela en Peru.

Voeding: Mijn vogels krijgen een agapornidenmengsel aangevuld met 6-12% zonnepitten. Verder geef ik dagelijks eivoer waar ik wat gekiemd zaad aan toevoeg. Ook op fruit en groente zijn ze gek, af en toe wat appel en/of andijvie en/of lof vinden ze wel fijn. Vanzelfsprekend moeten ze ook de beschikking hebben over grit plus maagkiezel, een jodiumblok

om aan te knagen en natuurlijk vers drinkwater.

De kweek: Catharina's kunnen goed in kweekkooien gekweekt worden, met kooien van 80 à 100 cm zijn ze dik tevreden. Bij mij hebben ze horizontale nestblokken ($\pm 40 \times 20 \times 20$ cm) met in het blok onder het invlieggat

gedeeltelijk te verschonen. Door het vele vocht in de voeding en dus in het nest, kan er schimmelvorming ontstaan, wat weer kan leiden tot schimmelinfecties bij de jongen. Catharina's zijn relatief vroeg broedrijp, vogels van 6 à 7 maanden kunnen al goede kweekvogels zijn, maar meestal beginnen ze pas bij een maand of

Lichtgroen, donkergroen en oljigroen.

een blok hout als opstapje. De bodem is met ultholling, dit om te voorkomen dat de eieren of kleine jongen naar de buitenkant rollen, wat nog wel eens gebeurd met jonge onervaren ouders. In het nest strooi ik wat zaagsel en daarop leg ik dan een laagje cocosvezel, hierin draaien ze dan een kogelvormig nest. Sommige vogels gooien alles weer uit het blok en leggen dan op de kale bodem, bedenken dan dat vogels ook individuen zijn! Overigens hebben sommige vogels wel een seizoen nodig om tot ervaren kweekvogels te komen, maar dit geldt eigenlijk ook wel voor andere soorten. Zo tegen de tijd dat de jongen in het blok gaan lopen (± 20 dagen), probeer ik het nest geheel of

tien. Doordat ze zo vroeg rijp zijn kunnen ze al op een leeftijd van 4 maanden endoscopisch gesexed worden. (Dit is alleen bij twijfelgevallen nodig). Als het nest gereed is blijft de pop steeds langer in het blok, het legsel laat dan niet lang meer op zich wachten. Meestal legt de pop 4 à 6 eitjes die ze vaak gelijk al begint te bebroeden, deze eitjes worden gelegd in een 36 tot 48 uren cyclus. Na 23 dagen broeden komt het eerste eitje uit, de later gelegde eieren soms al na 20 à 21 dagen. De ouders voeren bij mij vaak alleen de eerste 3 of 4 jongen, de rest komt wel gewoon uit maar worden verder genegeerd. Bij andere kwekers gebeurt het ook wel eens dat ze juist de oudste jon-

Catharinaparkiet

Tekst en foto's: A.H. van der Voorn

gen dood laten gaan en de jongere dan goed grootbrengen. Als de jongen dan 10 à 12 dagen oud zijn, kunnen ze geringd worden met ringmaat 4,5 mm. Het gebeurt nog wel eens dat ze het ringetje weer verliezen, controle blijft dus noodzakelijk. Op een leeftijd van ± 32 dagen vliegen de jongen uit, ze kunnen dan vaak

als in kleur zijn. Op dit moment zijn er al verschillende kleurmutaties opgetreden, zoals de donkerfactor, de blauwe en de ino.

Donkere.

Om met de donkerfactor te beginnen, deze mutatie veroorzaakt een structuurverandering in de haakjes en

mond vol, autosomaal zetten we er alleen bij voor de volledigheid zodat we kunnen zien op wat voor soort chromosoompaar deze mutatie ligt. We kennen het geslachtschromosoom en de overige chromosoomparen noemen we autosomaal chromosomen of autosomen. Kortweg gesproken zeggen we dan onvolledig of semidominant. Daarmee bedoelen we dan dat de kleurfactor al zichtbaar is als die éénmaal aanwezig is maar bij het dubbele bezit pas de volle werking heeft. Een vogel kan bij een dominante vererving nooit split zijn voor die factor.

Blauw.

Deze mutatie tussen haakjes, omdat het nog niet zeker is of het een blauwe (totale carotenoïdebeletting) dan wel een zeegroene (gedeeltelijke carotenoïdebeletting) is. De vogel ziet er blauw uit met blauwgroene buik, het is echter niet gezegd dat die groenige was veroorzaakt wordt door carotenoïde bezit, het kan namelijk ook phaeomelanine zijn, denk maar aan de discussie bij de blauwe c.q. zeegroene gouldamadine. Door selectie zou dan het eventueel aanwezige phaeo weggekweekt kunnen worden. Blauw kan ook gekombineerd worden met de andere kleuren, blauw met één (kobalt) of met twee donkerfactoren (mauve). Blauw vererft autosomaal recessief. Recessief wil zeggen dat de factor tweemaal aanwezig moet zijn om tot een kleurvogel te komen, éénmaal aanwezig blijft groen en is dus een split. Bij de grasparkiet is de donkerfactor aan de blauwfactor gekoppeld, dat komt doordat ze op hetzelfde chromosoom liggen, deze koppeling is er niet bij de Catharina, de blauw- en donkerfactor zijn gelegen op verschillende chromosoomparen en vererven dus onafhankelijk van elkaar.

Ino.

Ook de ino mutatie kennen we inmiddels, deze mutatie vererft geslachtsgebonden recessief. Geslachts-

Hemelsblauw en kobaltblauw.

nog niet goed vliegen, bij een verticaal nestblok zal dat enkele dagen later gebeuren. Doordat de jongen zo nieuwsgierig zijn, beginnen ze gelijk aan alles te pikken zodat ze al na een paar dagen eivoer, trossierst, fruit en groente eten. Ze kunnen van de ouders af als de jongste ± 50 dagen oud is, het volgende legsel is er dan alweer. Oppassen voor lange nagels anders sneuvelt er wel eens een eitje doordat er een deukje inkomt, dit kan met wat nagellak soms nog dicht gemaakt worden.

Mutaties.

Bij alle vogels waar veel mee gekweekt wordt treden vroeg of laat afwijkingen op, dit kan zowel in vorm

baarden. Simpel gezegd doordat de bewolkte zone in de haakjes ondieper wordt, de laag die daaromheen ligt (cortex of schors) ook kleiner wordt. Er kunnen dan ook minder lichtstralen op vallen zodat het totaal effect donkerder wordt. De donkerfactor heeft dan ook niets te maken met een toename van zwarte kleurstof (melanine). De donkerfactor kan in elke kleurslag ingekweekt worden alleen hoe lichter de kleurslag hoe minder het totaal effect. Als je in een groene vogel één donkerfactor kweekt dan krijg je de donkergroene, tweemaal de donkerfactor geeft de olijfgroene. De donkerfactor vererft autosomaal onvolledig dominant, vroeger vaak intermediair genoemd, dat is een hele

Ontwikkelingen bij de Catharinaparkiet

gebonden geeft hier dus aan dat deze factor op het geslachtschromosoom ligt en recessief betekent weer dat die onderdanig is aan het wildallel. Kortweg spreken we alleen van geslachtsgebonden. Als we de lutino hebben en de "blauwe" dan kunnen we de "albino" kweken. We hadden bij de blauwe al gezien dat deze nog

Mauve.

werden. In het tweede of derde jaar zijn ze dan weer gewoon groen. Ook wordt al gesproken over de "Satinet", de afbeeldingen die daarvan in omloop zijn geven echter weinig hoop omdat dit met DTP nagekleurde lutino's zijn. Ik denk dat de toekomst nog heel wat voor ons in petto heeft, zeker als we kijken naar de ontwikke-

ling bij de grasparkiet en de agaporniden.

De tentoonstelling.

Catharina's als jonge vogels (10-13 weken) zijn al zeer geschikt als TT-vogels, ze zitten strak in de veren, de tekening is vaak al goed, formaat is vaak al aanwezig en ze zijn nog rustig ook. Dan krijgen we een periode van ruien en los in de veren zitten, maar als ze dan een maand of 7 zijn, dan zijn ze vaak al weer in TT-conditie.

Lutino en donker lutino

blauwgroen op de buik is, daardoor is de "albino" ook niet helemaal wit op de buik. De meest acceptabele benaming op dit moment is creme-ino. Bij de lutino kunnen we ook de donkerfactor inkweken, in theorie zou dit niet zichtbaar zijn doch in de praktijk blijkt dat ze vooral op de buik veel warmer van tint zijn, tot oranjegeel (olijflutino) toe. Bij een geslachtsgebonden recessieve vererving kunnen alleen de mannen split zijn. Verder zijn er in Europa en de V.S. waarschijnlijk cinnamons, deze zijn wat zachter groen met i.p.v. zwarte een bruine tekening. Ook zijn er al bonten gekweekt die variëren van enkele gele veertjes tot grote gele vlekken. In Nederland zijn wel bonten gekweekt die ook bonte jongen teruggaven en in Duitsland zijn er wel bonten (10-90%) geboren die echter na elke rui minder bont

Praktische kweek van Grasparkieten

Ervaringen en vragen

Verbetering van de bevruchting.

Het is zeker geen algemene regel, maar we zien vaak dat de eerste ronde de minst succesvolle is van een koppel. Als we ervan uitgaan dat de voeding zorgvuldig is samengesteld en in ruime mate voorhanden is, dan is het uitnodigend om te denken dat het koppel elkaar niet ligt. Toch lijkt me dit een te gemakkelijke oplossing, al is ook bij mij gebleken dat verandering van partner in een aantal gevallen wel goede resultaten gaf. Het feit dat een koppel het eerste jaar goede kweekresultaten gaf in beide ronden en hetzelfde koppel een jaar later in de eerste ronde alleen maar onbevruchte eieren gaf, geeft me aanleiding om te denken dat het tijdstip van overbrengen naar de broedkooi ondanks alle uiterlijke schijn van broedrijpheid, toch niet goed is geweest. Als de pop broedgereed is en een nestkast tot haar beschikking heeft, zal de ei-productie vlot van start gaan, maar als de opbouw van de geslachtsorganen bij de man op dat moment niet volledig is, dan kunnen er alleen maar onbevruchte eieren in het blok voorkomen. Het gedrag van man en pop laat zien dat de tijd voor een nest is aangekomen maar het stadium van zaad- en ei-productie is niet zo makkelijk afleesbaar. Omdat in vergelijking met de literatuur-opgaven mijn vogels na het opkooien al vlot d.w.z. binnen zeven dagen hun eerste ei hadden en dat er in de eerste ronde vrij veel onbevruchte eieren waren, zal ik dit jaar bij het overbrengen naar de nestkooien de ingang van de broedhokken verkleinen met een 2 cm dun stukje hout, dat gemakkelijk is weg te knagen. In de twee gevallen dat ik dit probeerde bij de poppen die de gewoonte hadden om direct na plaatsing in het broedverblijf in het blok te duiken en er daarna nog maar sporadisch uitkwamen, heeft het tot een goed succes geleid. Misschien stimuleert het de man, misschien vertraagt het de pop, in elk geval wordt het samen zijn verlengd voor de eigenlijke broedplaats beschikbaar komt. Mocht het niet baten, schaden zal het ook niet, zie ook "Onze Vogels" 1984 blz. 55, Tolman.

Aanbevolen wordt om tegen de broedtijd de mannen en poppen van elkaar te scheiden, met het oog op het voorkomen van niet-gewenste combinaties en omdat de mannen dan actiever en de poppen ontvankelijker zouden zijn. Uit praktische overweging heb ik al verscheidene jaren de mannen en poppen niet meer gescheiden tussen de broedseizoenen. In feite ontbreekt de ruimte daartoe, want het visuele contact en vooral het gehoorcontact moeten aanwezig blijven. Ook in het wild bestaat er geen gescheiden optrekken van mannen en poppen na de broedtijd, en ze staan toch bekend als snelle broeders als de omstandigheden gunstig zijn. Nu reeds vele jaren geleden, had ik de geslachten wel gescheiden, maar eigenlijk waren de resultaten destijds niet duidelijk beter. Laat ik maar geen ingewikkelde constructies bedenken om toch weer te scheiden, en het nog een jaar op de nu gebruikelijke manier volhouden.

Een punt dat zelden wordt genoemd, is de temperatuur tijdens het broeden. Algemeen wordt aangenomen dat die van geen invloed is op het broeden en dat warmte in de broedruimte vooral aangenaam is voor de kweker. Het is zeker waar dat er jongen komen in december - januari als het buiten vriest en binnen de watervoorziening moet worden ontdooit. Is dat resultaat echter niet ondanks de kou in de broedruimte en kan het zijn dat de eieren in het blok wel degelijk op temperatuur zijn gebleven, d.w.z. niet onder 10°C zijn geraakt als de pop van het nest kwam? Zouden er ooit proeven met grasparkieten eieren zijn geweest om te bepalen bij welke temperatuur en na welke tijd de eieren geen levensvatbare kiem meer hadden? Zou afkoeling een veel voorkomende oorzaak kunnen zijn van "onbevruchte eieren"? Dit houdt me te meer bezig sinds bekend is dat de parkieten in het wild desnoods tweemaal broeden met een verschil van enige maanden, nl. als de gemiddelde temperatuur 15 - 20°C ligt. Het succes bij mij met een broedronde in januari - februari is steeds onbevredigend geweest en een in augustus opgezette ronde gaf zeer goede resultaten. Natuurlijk is het

verleidelijk om met de kweek te starten als in de vroege winter de neusdoppen beginnen te kleuren en reeds vaker nam ik me voor te wachten op hogere temperaturen. Steeds was echter de hobby-drift sterker dan de leer en deze leer zou zo veel te meer overtuigend zijn als bovenstaande vragen waren beantwoord. Gezien de dringende noodzaak dit jaar om de vruchtbaarheid van de stam op te voeren, zal ik dit jaar de kweek starten in maart als de nachttemperaturen niet lager komen dan 7°C buiten en de koppels binnen twee weken niet tot nestvorming komen, zal ik vervangen door reserve-vogels, die dan met de tweede broedronde gelijk moeten lopen.

Vele kwekers zijn ervan overtuigd dat de broedstellen wat betreft de nestgrootte en kwaliteit van de jonge vogels het best zijn als de pop een leeftijd heeft tussen de 10 maanden en 3 jaar als ze voor de kweek worden ingezet. Voor de mannen mag de maximum leeftijd 4 jaar gesteld worden. Door het verlies van enkele oudere poppen het afgelopen jaar, is dit nu ongewild het geval en ik ben nu dubbel benieuwd naar de uitslagen van 1992. Tot nu toe had ik als stelregel dat een betere vogel werd gewisseld tegen een mindere kweekvogel, ongeacht de leeftijd van reeds bewezen broedpop.

Het intensiever maken van de kweek.

Door allerlei omstandigheden zal het kunnen voorkomen dat er bij een beperkt aantal broedkooien een seizoen zal komen dat het aantal gelegde eieren duidelijk beneden de verwachtingen blijft. Hoewel het zeker niet mijn bedoeling is om de intensieve vogelhouderij te bepleiten, wil ik toch eens nagaan welke mogelijkheden er zijn om met een gegeven aantal broedkooien meer gevormde nesten te krijgen, en die toetsen aan praktische uitvoerbaarheid en aan het belang van de betreffende vogels.

1. Meerdere broedronden.

Het is voor de hand liggend om meer ronden te kweken dan het algemeen aanbevolen aantal van twee, en ik denk zelfs dat waar de eerste ronde

bestaat uit een nest met onbevuchte eieren, er ook nu al vaak sprake is van een derde ronde. Maar niet alleen dan is het mogelijk om het seizoen resultaat sterk te verbeteren door een extra ronde. Bij acht broedkooien met 80 gelegde eieren en slechts 30 jong op stok is er sprake van een slecht broedseizoen (broedresultaat is 37%), maar als er twee nesten bij zijn die 2 x 4 of 5 jongen hebben grootgebracht, dan levert een extra ronde van deze vogelparen al snel 8 extra vogels op, en is er dus sprake van een normaal broedresultaat, nl. 88 eieren met 38 jong, d.i. 43%.

Lit een enkele proef die ik nam, is gebleken dat een stel dat goed de eerste en de tweede ronde had afge maakt, zonder zichtbare achteruitgang van de oudervogels tot 5 nesten achtereen groot bracht met aantallen tussen 4 en 6 jongen. Begonnen werd in maart en de proef werd door mij beëindigd in december. Jammer

genoeg is de dokumentatie daarvan in de loop van de tijd verloren gegaan en de proef is nu niet meer dan een aanwijzing dat bij goede voeding en goede levensomstandigheden het mogelijk is om duidelijk meer dan twee traditionele ronden te broeden per stel per jaar. Behalve het morele bezwaar tegen deze abnormale kweekerij, zijn er ook praktische bezwaren, want na de tweede ronde kweek je alleen nog voor de opkoper. Voor de tentoonstelling zijn de vogels met een geboortedatum na juni niet bruikbaar omdat ze nog te klein en nog niet door hun eerste rui heen zijn (minimum leeftijd voor TT-vogels mag gesteld worden op ca. 6 maanden), en als fokvogel zijn deze vogels misschien pas bruikbaar na een jaar bewaren. Ik heb het dan ook bij deze ene proef nagelaten. De conclusie kan zijn dat een extra ronde het broedresultaat in een jaar sterk kan verbeteren, en nuttig kan zijn voor het beschikbaar zijn van goede reservevogels. Levert het goede broedend

stel geen echt goede vogels op, dan zou ik het maar houden op twee ronden buitenkweek.

2. Meerdere nesten door gebruik van reservevogels.

Aangenomen kan worden dat tussen de 10 en 25% van de geselecteerde stellen niet tot paarvorming overgaat. Al naar gelang de reden die we daarvoor aannemen en het belang dat we hechten aan die bepaalde combinatie zullen maatregelen getroffen worden als: opnieuw naar de volière brengen als niet binnen drie weken een ei is gelegd, of er bv. op rekenen dat de conditie zich wel in de broedkooi zal ontwikkelen. Ik geloof dat we de oorzaak maar in het midden moeten laten en radikaal de pop en de man moeten scheiden na een verblijf van 14 dagen in de broedkooi zonder dat er een ei werd gelegd, en dat we een nieuwe koppeling moeten maken met een reservevogel van de overige vogels en vanzelfsprekend moeten beide nieuwe partners in broedcondi-

tie zijn, eventueel via een verblijf in de vollière.

Een bijzonder geval deed zich dit jaar bij mij voor, nl. de dood van een aantal poppen en een man, waarschijnlijk door een voedselstoornis. Van de 6 geplande nesten stierven 3 poppen en 1 man. Doordat een ander stel geen nest had gevormd, konden er in totaal met de reserve man en pop 4 nieuwe stellen worden gevormd, waardoor met de aanvankelijke 2 x 7 vogels via 10 koppels tot 20 nesten kwam. Desondanks was het resultaat dit jaar slecht, omdat nagenoeg de hele eerste ronde was uitgevallen en het koppel met 3 rondes bij lange na het verlies niet goed maakte. Normaal mag verwacht worden dat er een sterfte van 5% optreedt, anders dan door ouderdom. Gerekend moet dus worden met een verongelukken van minstens één van de oudervogels. Inclusief de reserve voor de "Niet - nest - gevende stellen" verdient het aanbeveling om minstens 25% aan kweekstellen achter te houden voor eventualiteiten, d.w.z. bij acht broedstellen minstens 2 mannen en 2 poppen.

Aannemend dat de broedstellen bij buitenkweek ongeveer begin maart naar de broedkooien kunnen, zullen de nesten in begin april meerdere eieren hebben en na 3 weken is bekend welke eieren in welke nesten tot jonge vogels kunnen ontwikkelen. Het is me opgevallen dat nesten die in de eerste ronde slechts onbevuchte eieren geven, ook in latere rondes niet echt tot goede resultaten hebben geleid. Ongeveer de helft bleek voortdurend onbevuchte eieren te leggen en de andere helft gaf in geen van de gevallen een goed nest, d.w.z. 4 tot 5

jongen. Daarom lijkt het me weinig risico te leveren als ik besluit om paren die in de eerste ronde onbevuchte eieren geven, te scheiden en nieuwe stellen te vormen door onderlinge wisseling en met de reserve-vogels. Ook deze nieuwe stellen kunnen meelopen met de tweede ronde, afhankelijk van hun broedconditie.

3. Een tweede broedperiode.

In verband met de tentoonstelling in het najaar is het haast vanzelfsprekend dat we er op richten dat onze vogels in het vroege voorjaar hun kweekronde hebben. Overjarige stellen zijn vroeg broedrijp en zelfs bij buitenkweek vertonen de vogels in januari broedrijpheid. De jonge stellen volgen iets later de overjarige in het broeden. Er zijn m.i. redenen om dit vroeg broeden in één winterronde te splitsen in een broedronde in het voorjaar en in een ronde in de eindzomermaanden. Dan wordt er dus gebroed in twee perioden waarbij de nachttemperaturen niet onder 10°C liggen en de dagtemperaturen boven de 20°C uitkomen. Een belangrijke reden voor dit opsplitsen van de kweekperiode is dat de nachten in januari en februari vaak nog zeer koud kunnen zijn, en mogelijk als oorzaak gezien moeten worden voor de aanvankelijk slechte broedresultaten. Verder zijn de jonge vogels die ingezet worden dan in elk geval 9 maanden oud als ze hun eerste nest met eieren zullen leggen. Mijn idee is om de overjarige vogels, dus broedervaring, in het vroege voorjaar in te zetten en de jonge vogels komen dan aan bod aan het eind van de zomer, en beide in principe met 2 rondes en onder vervanging van de stellen die geen broedparen blijken te zijn. Wat betreft de jongen geboren in de eer-

ste broedperiode is er geen verschil met de bestaande toestand. Goede vogels uit een eventuele derde voorjaarsronde, geboren in augustus zijn nu bruikbaar in de tweede ronde van het komende jaar. Ook de vogels geboren tussen augustus en oktober zijn het jaar daarop ruim 9 maanden oud. Bij de selectie voor de kweek van het komende jaar kunnen ook de nazomervogels betrokken worden, want gewicht, tekening, kleur en houding zijn voldoende criteria om een eerste scheiding aan te brengen bij deze jonge vogels. Mocht naderhand blijken dat ze wat type, veerlengte of welke eigenschap dan ook, achterblijven bij de verwachting dan kunnen bij de voorlopige selectie in het voorjaar, ook deze vogels uit het bestand verwijderd worden. We beschikken samen met de niet gebruikte of met beschikbaar gekomen (reserve-)vogels over voldoende kweekmateriaal om een goede najaarsronde op te kunnen zetten.

Door deze maatregel wordt de hobby met een beperkt aantal broedkooien waarschijnlijk intensiever gemaakt. Niet alleen kunnen we meer en goede kweekvogels verwachten, maar ook kunnen we na één jaar meer en betere vogels inzenden op de najaars-tentoonstellingen, waardoor vooral op de plaatselijke tentoonstellingen het aantal grasparkieten meer in overeenstemming kan komen met de aantallen die worden gekweekt.

Internationale show parkieten sociëteit Twente " Euregio 1992" grootste show van parkieten en papegaaien in Europa

Groot Assortiment zeldzame vogels van GRASPARKIET tot ARA's.
Zeldzame soorten-mutaties en eerste Wereldkweek. Speciale lory-afdeling met
Internationale inschrijvingen. Met beurs.

Geopend: Vrijdag 13 Nov. van 10.00 tot 21.00 uur
Zaterdag 14 Nov. van 10.00 tot 21.00 uur
Zondag 15 Nov. van 10.00 tot 17.00 uur

Lokatie "LUTTIKHUIS" oude rijksweg Hengelo - Oldenzaal voor inf. over show en eventuele overnachting 05415 - 51656

Zwarte vlieg

Door: M. Anssems

Tot het ondergeslacht van de Roodborst vliegenvangers, **Petroica**, behoren een 8-tal soorten die voorkomen op Australië, Nieuw Zeeland en een aantal Polynesische eilanden. Een van de zeldzaamste soorten is de Zwarte vliegenvanger, **Petroica traversi**, 15 cm, een vogel waarvan het voortbestaan op een haar na is gered. De vogel was door katten en andere kleine roofdieren en door biotoopvernietiging zo ver in aantal gedecimeerd dat er in 1976 nog maar 7 vogeltjes over waren. Men vermoedt dat de soort vroeger voorkwam op een aantal van de Chatham eilanden, maar al in de 19de eeuw waren ze op een aantal eilanden al uitgestorven. Later werden ze nog gevonden op Pitt, Mangere en klein Mangere. In 1937 werden de vogels alleen nog op klein Mangere aangetroffen en de bioloog Fleming schatte het aantal vogels toen op 20 tot 35 paar. De vogels werden aangetroffen in bossen langs de kust van een eiland dat zelf maar ongeveer 6 hectare groot was, een bijzonder klein gebied dus. In 1972 begon men met een studie om de vogels voor uitsterven te behoeden. In die tijd telde men 17 vogeltjes en omdat hun verspreidingsgebied zo klein was besloot men de vogels over te brengen naar Mangere waar de bossen groter waren, dat was in 1976 en toen waren er 7 over. 5 Vogeltjes werden gevangen en overgebracht naar Mangere, er waren maar 2 popjes bij en het was dus zaak om te proberen de stand van het aantal vogeltjes zo snel mogelijk te vergroten. Er worden echter maar 2 eieren gelegd per broedsel, dus dat schiet niet erg op. Men besloot daarom te proberen de eieren onder te leggen bij de Chatham eilandzanger die voorkomt in hetzelfde verspreidingsgebied. De eieren werden zonder meer door de zangertjes geaccepteerd, de jongen werden ook goed gevoerd maar rond de tiende dag werden de jongen in de steek gelaten. We zijn inmiddels in 1980. Men zocht nu naar andere pleegouders en die werden gevonden op het nabijgelegen Southeast eiland. Daar leeft een aan de Zwarte vliegenvanger verwante soort en men ging over tot het overleggen van de eieren van de Zwarte vliegenvanger bij de Catham eiland vliegenvanger, **Petroica macrocephala**, die de jongen zonder proble-

men grootbrachten. Maar nu deed zich een probleem voor wat wij allemaal allang kennen wanneer we Japanse meeuwen of andere vogels als pleegouders gebruiken, namelijk de imprinting van de jonge vogels. Omdat de jongen ook na het uitvliegen bij de Chatham vliegenvangers bleven, begonnen ze zich ook te gedragen als die soort en kregen we

dus een vogeltje wat er uitziet als een zwarte maar zich gedraagt als een Chatham en ook zo zingt. Dat was nu ook weer niet de bedoeling en men ging er weer toe over de jongen terug te plaatsen bij de eigen ouders, tegen de tijd dat ze uit zouden gaan vliegen. De eieren van het tweede broedsel werden verwijderd en daarvoor in de plaats kregen de zwarte

genvangers

roze- & roodkop & rode vliegenvanger.

vliegenvangers weer hun eigen jongen terug. De plotselinge overgang van eieren naar bijna volgroeide jongen werd door de ouders zonder meer geaccepteerd en in 1984 was men zover dat er 38 zwarte vliegenvangers waren. Een bijzonder strenge winter, waarin 12 vogels de dood vonden, zorgde ervoor dat men inzag dat alle vogels op één eiland wel een

erg wankelende basis was voor het overleven van de soort en men ging er toe over 4 paartjes over te brengen naar Southeast eiland. Inmiddels is men er zelfs mee bezig om vogels over te brengen naar het eiland Pitt, waar de vogels oorspronkelijk ook voorkwamen, maar daar moet eerst nog het een en ander gebeuren om het biotoop van de soort ten volle te

beschermen en de roofdieren en ingevoerde wekarallen van het eiland te verwijderen. Men vreest dat zolang er nog katten en de roofzuchtige wekarallen op het eiland zijn teveel vogels hiervan het slachtoffer zullen worden. De Zwarte vliegenvanger heeft van nature een kort broedseizoen, van oktober tot november, er wordt genesteld in holtes in bomen of tussen ineengestremde lianen van klimplanten. Het nest wordt gebouwd van takjes en de afgestroopte bast van bepaalde bomen en bekleed met veertjes. Er worden 2 eieren gelegd, ze zijn cremekleurig met paarsbruine stippels en vlekjes. Het popje bouwt het nest, broedt en het mannetje zorgt voor het aandragen van het voedsel dat bestaat uit allerlei insecten die vooral laag bij de grond gevonden worden. Na 17 tot 19 dagen komen de eieren uit en de jongen verlaten na 20 tot 23 dagen het nest. De jongen worden dan nog ongeveer 4 weken door de ouders gevoed en dan zijn ze zelfstandig. De paartjes hebben allemaal hun eigen territorium en dat wordt zowel door de mannen als door de poppen verdedigd en het aantal territoria en de grootte ervan was een van de redenen om vogels naar Southeast te brengen omdat het bos op Mangere domweg te klein was om voor alle paartjes een eigen territorium te kunnen herbergen. Het uiterlijk van de vogeltjes is niet erg spectaculair, ze zijn helemaal zwart, alleen de pootjes zijn bruinzwart en de onderkant van de tenen is lichter van kleur, maar dat verschilde van individu tot individu. Zoals de Engelse naam, Black robin, al doet vermoeden lijken ze nog het meest op een zwart roodborstje. Een ander soort die we in Nieuw Zeeland aantreffen is de Witborstvliegenvanger, *Petroica macrocephala macrocephala*, ze zijn naargelang de ondersoort ongeveer 13 cm lang. De ondersoort **Geelborstvliegenvanger**, *Petroica macrocephala macrocephala*, heeft wat kleur betreft wel wat weg van onze Bonte vliegenvanger, alleen zijn kop en keel helemaal zwart. Wat hun leefomgeving betreft zijn ze niet erg kieskeurig, ze komen voor in dichte bossen, maar ook in struikgewas en zelfs in aangeplante geïmporteerde naaldbossen. Wat betreft nestgelegenheid zijn ze ook gauw tevreden, gevorkte takken, boomholtes of tussen stenen. Het nest wordt gebouwd van gras, plantewortels, mos-

sen, boombast en spinnewebben en de nestkom wordt bekleed met veren. Het nest wordt door het vrouwtje gebouwd, er worden 3 tot 5 eieren gelegd, wit met bruine en grijze stippels en viekjes. De broedtijd bedraagt ongeveer 15 dagen en de jongen vliegen na 19 dagen uit. Omdat de vogels al vroeg in het voorjaar met broeden beginnen bouwt het popje vaak een tweede nest en intussen verzorgt het mannetje de jongen van het eerste nest. Man en pop blijven het hele broedjaar bij elkaar. De vogels zijn al in hun eerste levensjaar broedrijp. Een andere bekende soort is de **Grijze vliegenvanger, *Petroica australis***, 18 cm, die we in 3 ondersoorten aantreffen. Het zijn vogeltjes die graag dicht bij of op de grond jagen op allerlei insecten. Ze houden ervan hun nest te bouwen op verlaten nesten van andere vogels, soms doen ze niet meer dan het nest herstellen. Er worden per jaar vaak 3 legfels grootgebracht. Qua gedrag lijken ze verder veel op de vorige soort. De **Roodkopvliegenvanger, *Petroica goodenovii***, 11 cm, is een vogeltje dat voorkomt in een groot deel van Australië, alleen het uiterste oosten en zuiden en het noorden van het continent moeten het stellen zonder dit bijzonder mooi gekleurde vogeltje.

Ze houden wat meer van droge gebieden met struikgewas waar ze jagen in de onderste delen van de vegetatie. Op mezenmanier fladderen ze van tak tot tak op zoek naar insecten. Het popje bouwt het nest op een hoogte van 1 tot 10 meter hoog, tussen de takken. Tijdens de bouw zorgt de man voor het nodige voedsel. Er wordt genesteld van juli tot januari, er worden 2 tot 3 eieren gelegd en de jongen vliegen al na 14 dagen uit. De **Roodborstvliegenvanger, *Petroica multicolor***, 12 cm, komt voor in het zuidwesten en zuidoosten van Australië en op Tasmanië. Het zijn standvogels die steeds hetzelfde territorium verdedigen. Er wordt meestal hoog in de bomen genesteld, het nest wordt gebouwd in een gevorkte tak, het nest wordt gecamoufleerd met stukjes boombast. Er worden 3 eieren gelegd en de jongen worden de eerste dagen door het popje gevoerd; later draagt ook de man zijn steentje bij. De vogels zijn vaak het slachtoffer van de diverse soorten koekoeken die op Australië voorkomen. De **Rose vliegenvanger, *Petroica rosea***, 12 cm, komt voor in het oosten van Australië, waar ze leven in de daar voorkomende wouden. In tegenstelling tot de andere soorten leven deze vogels vooral hoog en in de middenlaag van

het bos. Van de vogels is bekend dat ze in de winter naar het noorden trekken. In de broedtijd, die duurt van september tot februari, bezetten de vogels steeds hetzelfde territorium. Er worden tot 3 nesten per jaar grootgebracht en een bijzonderheid is dat de mannen vaak nog het jeugdkleed dragen als ze zich al bezighouden met het grootbrengen van hun eerste jongen. Er worden 2 tot 3 eieren gelegd en er wordt door het popje gebreed. De eieren komen na 13 dagen uit, de jongen vliegen na 14 dagen uit. De **Paarse vliegenvanger, *Petroica rodinogaster***, 12 cm, komt voor in het zuidoosten van Australië en op Tasmanië. Het zijn ook liefhebbers van dichte bossen. Ze jagen laag of op de grond naar insecten. Er wordt gebreed van september tot januari, en er worden 3 tot 4 eieren gelegd, met als bijzonderheid dat de man vaak al broedt als hij nog niet op kleur is. De mannen worden met elke rui wat paarser op de borst. Het zijn mooi gekleurde vogeltjes, maar zoals ook met de vorige soorten zullen we ze nooit in Nederland zien omdat er een exportverbod in Australië bestaat.

CÉDÉ

*THE
STANDARD
IN
QUALITY
SINCE 1954*

CÉDÉ VOGELVOEDERS BV.
ST. CECILIASTRAAT 2 - 5038 HA TILBURG - TEL. 013/423156 - FAX 013/358861

06-119

zaak voor verdroogde eieren, te lange nagels zijn waardoor tijdens de broed, gaatjes in de dop ontstaan. Een schaar doet dan wonderen, hou wel de nagels tegen het licht zodat niet het bloedadertje geraakt wordt. Onbevuchte eieren of eieren die slecht uitkomen komen vaak voor door een gebrek aan vit. A/D. Als mannen soms te scherpe nagels hebben kan het voorkomen dat de pop zich niet laat bevuchten en telkens te vlug onder de man vandaan vliegt. Bij erg dik bevederde vogels, de veren rond de cloaca wegnippen zodat de man beter bij de pop kan komen.

Om legnood te voorkomen hangt er bij al mijn vogels een snoepbakje met mineralen kalkpoeder voor duiven, permanent aan de kooien. Tevens, bevat dit rode kalk, alle vitaminen en mineralen in de juiste verhouding. Daarnaast krijgen mijn vogels gedroogde gekookte eierdoppen. Zelf ga ik enige keren per jaar, na een storm, een emmer schelpengrit halen op het strand, en geef dit permanent ongewassen aan al mijn vogelsoorten. De vogels vliegen er altijd direkt naar toe en eten er gretig van. Zo krijgen ze naast hun mineralen ook nog wat zeezout binnen. Dode rijstvogels heb ik nauwelijks of het moet door ouderdom zijn. Ze kunnen bij een niet zo strenge winter prima buiten blij-

ven, alleen bij een langdurige strenge vorst moeten ze naar binnen. Ze teren dan te veel op hun reserve, worden mager en kunnen zodoende hun lichaamshuishouding niet meer regelen.

De witte rijstvogel broedt het gemakkelijkst omdat deze veel minder schuw is dan de grijze of de wildvorm. Een witte maal een witte geven zeker niet meer witte jongen, dan dat we een witte maal een splitvogel of bonte rijstvogel nemen. Ongeveer 50 tot 60% zijn witte, de anderen zijn bont. De witte jongen hebben nog een grijs rugdek maar dit kleurt na de eerste jeugdruil ook wit. Als we altijd maar wit maal wit paren dan krijgen we op de lange duur vogels die te dunne bevedering krijgen op de kop en in de vleugelbochten. Vandaar dat we regelmatig wit maal bont of split moeten paren, willen we de beste bevederde vogels blijven behouden. Uit een legsel zijn al snel de witte van de bonte te onderscheiden, omdat de bonte jongen een zwart snaveltje hebben en de witte een blank snaveltje. De grijze rijstvogels leveren de meeste problemen op bij de kweek, ze zijn en blijven altijd een stuk schuwer dan de witte en isabel. Door hun schuwheid gebeurt het regelmatig dat het legsel op niets uitloopt. Daarbij komt nog dat met importvogels hele-

maal moeilijk te kweken is. Koop daarom alleen geringde grijzen om zo de minste teleurstelling te hebben. Om toch betere resultaten te krijgen met grijze rijstvogels kan men ook een isabel maal een grijze paren. De jongen hieruit zijn bijna allemaal grijs, maar isabel verervend, daar isabel recessief is t.o.v. grijs. Hierdoor krijgen we rustiger grijze jongen. Veel isabellen zijn tegenwoordig van slechte tekeningskwaliteit. Er moet namelijk tussen de witte wangvlek en de lichaams tekening een duidelijke zwartbruine band aanwezig zijn en die is bij veel isabellen bijna geheel weg. De isabellen uit de grijzen verkrijgen of uit grijze isabel verervenden maal grijze isabel verervend, zijn meestal een stuk beter van tekening als dat we constant isabel maal isabel paren. Ik geef mijn vogels geen gekleemd zaad, ik vind dat dit veel te vlug zuur is en er ook vlug schimmels opkomen. Ik geef wel erg veel vogelmuur als er jongen zijn en hiermee worden ze goed naast het gewone zaad gevoerd. Zelf maak ik mijn krachtvoer omdat ik dit verser vind dan de merken uit de winkel. Als eiwitbron gebruik ik de ene keer gekookte eieren, een andere keer gekookte vis of gekookte geweekte soyabonen die ik dan later maal, of een combinatie van deze eiwit bestanddelen. Dit meng ik met 50% paneermeel of beschuitmeel uit de hengelsport zaak, omdat het daar het goedkoopst is en door de grote omzet altijd vers. Al mijn vogelsoorten geef ik dit dagelijks of ze nu wel of geen jongen hebben. De witte rijstvogels en isabellen eten beter brachtvoer dan de grijzen. Het ringen doe ik met 3,2 mm, 3,5 kan ook wel maar ik vind de ringen dan wat grof worden.

Rijstvogels zijn uitstekende TT vogels maar voor 90 of 91 punten moet je wel iets doen. Deze puntenwaardering krijg je niet met nietsdoen. De beste TT.vogels zijn de overjarigen omdat deze het meest robuust zijn. De witte vogels moeten schoon gebracht worden en babyzeep doet dan wonderen. Ik smeer de poten altijd geruime tijd van te voren in met handcrème om zo geschubde poten te voorkomen. Tevens knip ik de nagels en met deze handelingen zijn de eerste punten dan zo verdiend. Mocht de snavel iets beschadigd zijn dan doet een fijn nagelvijltje eveneens goed werk. Deze showhandelin-

gen gelden natuurlijk voor alle vogelsoorten. Rijstvogels baden graag, laat ze dit rustig en dagelijks doen om zo hun bevedering schoon te houden. Vogels die te smal zijn van postuur kunnen we tijdelijk verbeteren door een paar weken voor de TT, extra gebroken haver, wit zaad en rode trosgerst te geven. Dit geldt ook voor de gouldamadines die tegenwoordig ook vaak te smal zijn. De erg mooie bichenowastrilde en de diamantvink krijgen hierdoor een veel gabloktere vorm, waardoor hun tekening op de borst veel beter uitkomt. Vogels die erg onrustig zijn worden bij mij zo'n 6 weken voor de TT opgekoooid. Vaak zet ik ze zelfs in de huiskamer waar ze dan erg rustig worden. Vogels die een slechte of doorgezakte houding hebben, kunnen we verbeteren door een stuk ondoorzichtig papier voor het front te hangen, net iets hoger dan de vogel zelf. Omdat een vogel nieuwsgierig is, gaat hij zich uittrekken om toch over het papier te kunnen heen kijken. Hierdoor krijgt de vogel na enkele weken een prachtige fiere houding. Kamioensvogels kweek je niet alleen, maar moet je ook zelf maken. Aangezien ik in mijn hobby geen geheimen heb, ben ik van mening dat iedere liefhebber mag weten hoe ik te werk ga.

Voor de kweek van al mijn vogelsoorten, geef ik de broedparen de eerste twee à drie weken, twee keer per week een multivitaminen preparaat

dat oplosbaar is in water. Eveneens zijn dit vitaminen op duivensportgebied, bij mij zijn dit Naturo Granen een produkt uit België (dit is geen Belgen mop). Verder verstrek ik dit ook aan de andere vogels, een maal per week.

Grijze rijstvogels worden het eerste jaar op de TT nog wel eens bestraff voor het feit dat ze bruine aanslag in hun vleugelpennen vertonen. Dit heeft men bij overjarige vogels niet.

De agressie t.o.v. de andere vogels valt erg mee, ze dreigen meer als dat ze werkelijk vechten. Bij mij zitten gewoon de andere tropensoorten erbij, alleen een kooi of vlucht moet natuurlijk niet overbevolkt zijn. Bij een goede verzorging stellen ze je niet teleur. Ze kosten om aan te schaffen niet duurder dan een andere gemiddelde troep, dus wat let u om ze ook te gaan houden. U zult er vast veel plezier aan beleven. Veel succes met uw hobby.

Tekst: Louis Polane
Foto's: J. Blasman, A. de Bruijn en Th. v. d. Heuvel

Enkele ervaringen met Ovenvogels (*Furnarius rufus*)

Inleiding:

De ovenvogels vormen een grote familie van zangvogels die uitsluitend in Midden en Zuid Amerika leven. Bij de vogelliefhebbers zijn deze vogels vrijwel onbekend. De enige soort die af en toe ingevoerd wordt is de Gewone Ovenvogel, *Furnarius rufus*, welke in 5 ondersoorten voorkomt te weten: *F.r.rufus* uit Zuid Brazilië, Uruguay en Centraal en Oost Argentinië; *F.r.albogularis* uit Zuidoost Brazilië; *F.r.commersoni* uit Bolivia en West Brazilië; *F.r.schuhmacheri* uit Zuid Bolivia; *F.r.paraguayae* uit Paraguay en Noord Argentinië.

Deze ondersoorten onderscheiden zich slechts door kleine verschillen in grootte en kleur. Het interessante aan de ovenvogel is niet zo zeer de kleur of de vorm van het beestje, het zijn namelijk ééntonig helbruin gekleurde vogeltjes ter grootte van een spreeuw, wel echter hun nestgewoontes.

Houden en Kweken:

Een groot Duits vogelpark, waar ik 3 jaar gewerkt heb, lukte het uit de vogelhandel 3 ongesexede ovenvogels te verkrijgen. Na langere tijd samen gehuisvest te zijn geweest, begonnen twee dieren achter het derde exemplaar aan te jagen. Om ongelukken te voorkomen, werd het derde dier uit het verblijf gevangen. Later bleek dat de twee overgebleven exemplaren werkelijk een koppeltje was. Ondergebracht waren ze samen met een koppel Helm hokko's (*Crax pauxi* - grote, zwarte Zuid Amerikaanse

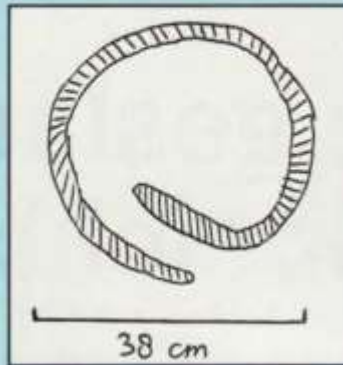
hoendervogels) en een koppel Toco-toekans (*Ramphastos toco*) welke echter nog voor het begin van de kweek naar een andere voliëre verhuisde. Het verwarmde binnenverblijf voor de ovenvogels heeft de volgende afmetingen: 2,6 m lang, 4,9 m breed en 2,5 m hoog; het buitenverblijf meet 8,4 m lang, 4,9 m breed en 2,5 m hoog. In het buitenverblijf is een klein vijvertje, een aantal struiken en enkele dikke boomstammen, wel-

ke als zitplaats voor de hokko's dient en tevens door de ovenvogels als nestplaats werd gebruikt. Ovenvogels bouwen namelijk uit leem een voetbalgroot nest welke op horizontale stammen wordt aangelegd. In Argentinië bouwen ze hun nesten ook op

telefoonpalen en afheiningen van weilanden. Het voedsel wat wij onze vogels geven, bestaat uit een goed universeelvoer, krekels en meelwormen. Ook wordt elke dag een beetje fruit gegeven, maar ik heb nooit kunnen vaststellen of dit nu door de ovenvogels, of door de hokko's wordt gegeten. Nadat de toco toekans uit het verblijf waren weggenomen, begonnen de ovenvogels op de bodem naar leem te zoeken. Om het ze makkelijker te maken, plaatsten we in het binnerverblijf een klein emmertje met leem welke de vogels graag aannamen. Regelmatig konden we nu de ovenvogels met kleine leemballetjes door de voliëre zien vliegen. Op één van de horizontale stammen ontstond zo binnen enkele dagen een soepbord groot plateau. Weer twee weken later was toen het nest klaar. Van het leggen der eieren, het uitbroeden en het grootbrengen van de jongen konden we natuurlijk niets zien. Het enigste waar we door wisten dat er jongen waren, was het feit dat na twee en een halve week het voedselverbruik plotseling enorm toenam. Van toen aan werd elke dag twee maal een grote hoeveelheid meelwormen en krekels verstrekt. Ongeveer drie weken nadat we dachten dat de jongen uit het ei

gekomen waren, vlogen drie gezonde jongen uit. Door weersinvloeden brokkelde het nest daarna uitelkaar. Het volgende jaar begonnen de oudervogels op dezelfde plaats weer met de bouw van een nest. Ook dit was weer binnen 3 weken klaar

en verder verliep alles als in het voorgaande jaar, totdat plotseling het weer omsloeg en hevige regenbuien het nest uit elkaar lieten vallen. We hadden welliswaar op het gaas boven het nest een glasplaatje gelegd, maar dat mocht niet meer baten. Uit het nest haalden we toen 3 levende jongen die nu met de hand moesten worden grootgebracht. Dit bleek gelukkig niet zo moeilijk en de jongen namen gelijk krekels en pas verveelde meelwormen van de pincet. Een week nadat we ze uit het nest hadden gered, begonnen ze zelfstandig te eten en de verdere opfok leverde helemaal geen problemen meer op. Diezelfde zomer maakte de ouderdieren hun nest weer gereed en brachten ze nog een broedsel van drie jongen op stok. Ik hoop met dit artikel deze 'saaië' vogeltjes in

een wat ander daglicht gezet te hebben en hoop dat er wellicht enkele mensen zijn die het eens met deze dieren willen proberen.

Door: Maarten de Ruiter
Hoofd dierenverzorger
Tierpark Gettorf.

Onderschriften.

- 1) Gewone ovenvogel
- 2) Jonge ovenvogel
- 3) Nest

Figuur 1) Dwarsdoorsnede nest van boven gezien.

Figuur 2) Verspreidingsgebied gewone ovenvogel.

3

Het geslacht *Liocichla*

Het geslacht *Liocichla* behoort tot de spijstertimalies en telt drie soorten namelijk:

1) *Liocichla phoenicea* de **Roodwang timalie** die met de rassen **phoenicea**, **bakeri**, **ripponi** en **wel-lai** voorkomt in het oostelijke himalayagebied, Zuid Assam, Birma, Noordwest Thailand, Zuid Yunnan en Noord Indochina.

2) *Liocichla steerii*, **Steere's timalie** welke geen ondersoorten heeft en voorkomt in Zuid Taiwan en 3) *Liocichla omeiensis*, **Omei timalie**, die eveneens zonder ondersoorten voorkomt en wel in, hoe kan het ook anders, Omei.

Deze laatste soort wordt door sommigen ook wel gezien als een ondersoort of ras van de Steere's timalie, anderen beschouwen hem als een zelfstandige soort. Feit is wel, dat ze ten opzichte van elkaar een sterke gelijkenis vertonen.

Al deze drie soorten zijn zeer nauw verwant aan het geslacht *Leiothrix*, de zilveroor- en de Japanse (Chinese) nachtegaal. Het zijn bewoners van de bosachtige bergheellingen tot op hoogten van zo'n 2000 meter, waar ze zich bij voorkeur ophouden in de onderlaag van die altijd groene wouden. Hun voedsel bestaat voornamelijk uit insecten in allerlei stadia en ook wat bessen. Van betrekkelijk zachte plantaardige materialen, stengels, planteworteltjes en vezels, bouwen ze in de dichte struiken een diep komvormig nest. Zowel man als pop zijn actief bij de nestbouw betrokken. Een legsel bestaat uit 2 tot 3, ongeveer 29x18 mm grote eieren die een blauwgroene schaalkleur hebben en getekend zijn met donkerbruine vlekjes en lijntjes. De eitjes worden beurtelings door man en pop bebroed en de gemiddelde broedduur bedraagt ongeveer 15 dagen. Pas geboren

jongens zijn bijna helemaal kaal, slechts een enkel donkergrijs donsveertje is op de donkere grijszwarte huid aanwezig. Beide oudervogels hoeden en voeden de jongen en dat laatste doen ze met in hoofdzaak levend voedsel. De zang van deze fraaie timalies is luid en klinkt plezierig. Tussen de mannetjes en de vrouwtjes is er uiterlijk zeer weinig verschil, ze zijn neganoeg gelijk van kleur en tekening. De popjes zijn wat valser van kleur. Gelijktijdig als de eerdergenoemde nachtegaleen, zijn het zeer bewegelijke en actieve vogels die van nature zeer nieuwsgierig zijn.

In de volière, zo is de laatste jaren wel bewezen, kunnen ze uitstekend worden gehouden, mits die volière

maar rijkelijk beplant is met allerlei vooral ook laagblijvende struiken en heesters. Tevens dient aansluitend aan de volière een eventueel te verwarmen binnenuimte voor de vogels bereikbaar te zijn. Vooral in het najaar en de winter zal er door verwarming voor wat mildere temperaturen moeten worden gezorgd en meestal is de lucht daar dan ook wat droger. Op zich zijn het evenwel best sterke vogels, zeker als ze goed geacclimatiseerd zijn. Hun voedsel dient te bestaan uit levend voer in een zo ruim mogelijke variatie. Uiteraard kunnen per individu de smaken enigszins verschillen. Het is altijd de moeite waard om goed uit te proberen naar welk soort dierlijk voedsel de voorkeur gaat. Naast dat dierlijke voedsel

geven we ze ook universeel-en insectenvoer, bessen en vruchten. Het moge vanzelfsprekend zijn dat er tenslotte ook dagelijks vers en fris baden drinkwater moet worden verstrekt. Aanleiding tot deze samenvatting is de aanwezigheid geweest van een eigen kweek **Omei timalie** op Vogel'92 in Breda. Inzender/kweker was de heer Th.J. Seegers uit Lengel die op Vogel'89 ook al voor een priemeur zorgde, namelijk een eigen kweek Steere's timalie. In beide gevallen ontving hij terecht de NBvV oorkonde.

De timalies waren gehuisvest in een 10 m lange, 3 m brede en 2 m hoge buitenvolière, rijkelijk beplant met coniferen, vlier, rode Sint Jansbes, dwergdennen, graspollen en heide. Ze woonden er samen met groene kardinalen, zilveroornachtgalen, blauwvleugel mint'a's en diverse kleine tropische vogels, voornamelijk zaadeters. Op een gegeven moment bleek dat de timalies in een conifeer nestbouw pleegden. Van vooral veel cocosvezels, maar ook van dun hooi.

VAN KEULEN KOOIEN

Van Keulen heeft een uniek kooienprogramma voor de liefhebber en de handel: • Broedkooien • Verkoopkooien • Ziekenkooien • Vluchtkooien.

Ook Volièrebouw • Broedmachines • Vogelposters. Uitgebreide informatie staat in de gratis folder die u bij ons kunt aanvragen.

VAN KEULEN

Van Keulen Kooien
van den Bergsweg 18,
7442 CK Nijverdal.
Telefoon 05486-12452

heidetakjes en grasstengels, werd het nest vervaardigd, van binnen bekleed met hondehaar. Er werden 3 eitjes gelegd, blauwgroen met donkere tekening. De eitjes waren zo'n anderhalf keer zo groot als een kanarieei. Het totale legsel bestond uit 3, die ook alle drie bevrucht bleken te zijn en waaruit ook 3 jongen zijn geboren. Ze kwamen uit op 29 mei, na 13 dagen broeden. Zoals al eerder opgemerkt, man en pop broeden, maar het grootste deel van de tijd is de pop daar mee bezig. Beide oudervogels voerden de jongen en ze deden dat voorbeeldig. Het voedsel bestond uit universeelvoer, meelwormen, buffalowormpjes, zelfgemaakt eivoer vermengd met universeel van Aves, bosbessen, bessen van de vuurdoorn en cotoneaster, appel en ander fruit alsook kleine vliegen, spinnen en sprinkhanen. De bessen zijn pas gegeven toen de jongen ongeveer 13 dagen oud waren. Een dag later vlogen ze uit en werden toen nog ongeveer 16 dagen door de beide oudervogels gevoerd. Ze waren geringd toen ze 8 dagen oud waren en de maat van de ring is 4 mm. Toen ze uitvlogen

waren de jongen niet volledig op kleur, fletser dan de volwassen pop en die is weer wat fletser dan de volwassen man. Overigens blijken op een leeftijd van 8 tot 10 weken de jonge mannen al van de jonge poppen te onderkennen zijn. De oudervogels dulden tijdens de broedperiode geen andere vogels in de directe nabijheid van het nest. Zelfs de groene kardinalen werden duidelijk verjaagd. Tijdens de balts- en nestperiode is het mannetje een drukdoeneretje, wat machochtig waarbij hij het popje veelvuldig het hof maakt. Tijdens de balts zet hij de vleugels op, buigt met het kopje op en neer en maakt onderwijl grappige bewegingen. Nestbouw deden ze ook samen als er nieuw materiaal werd aangebracht, werd de nestkom uitgediept en gevormd.

In het algemeen gesproken is het toch raadzaam om bij dergelijke vogels geen al te kleine tropische zaadertjes te plaatsen. Blauwfazantjes, goudbuikjes en vuurvinkjes werden nadat de jonge Ormei timalies geboren waren, door de oudervogels opgejaagd en gedood. De grotere soor-

ten werden wel weggejaagd maar niet meer dan dat.

Tot slot, over de kweek met de Roodwang timalies en met de Steere's timalies, de zo nauw verwante familieleden van de Ormei's, zijn al eerder in dit blad artikelen verschenen. In moge u verwijzen naar de jaargang 1987 op pagina 152 en verder en naar de jaargang 1989 op pagina 497.

Onderschriften:

- 1) Roodwang timalie
- 2) Steere's timalie
- 3) Ormei timalie

Een dagje naar het strand.

Het is een mooie, zomerse dag geweest. Miljoenen Nederlanders zochten verkoeling aan de Noordzee en reisden daarna per file weer naar huis. Het strand blijft verlaten achter... boordevol flessen, blikjes, plastic zakken en papierresten. "Heerlijke dag geweest hè, westerusten, morgen gaan we wéér!"

Om heel eerlijk te zijn: niet alleen de badgasten vervuilen het strand, ook de zee spoelt allerlei afval aan (vooral plastic - dat overigens eerst door mensen in die zee gedumpt werd). De resultaten zijn bangstigend: vlakbij onze chicste badplaats Scheveningen werd op 11 kilometer strand 67.000 kg rommel aangetroffen.

Sommige strandgemeenten roepen de schoonmaakhulp in van scholieren, andere gemeenten verzamelen het afval met behulp van bulldozers, nog weer andere gemeenten heffen de handen machteloos ten hemel.

Rui

Voor de meeste vogels is het nu een wat vervelende periode. De rui is in volle gang en het wemelt in en nabij de vogelverblijven van de uitgevallen veertjes. De vogels zijn zich aan het

verkleeden om straks, als het kouder gaat worden, over een nauwsluitend en warm verenpakje te beschikken. Ziek zijn ze er niet van, maar toch.... Wat extra aandacht en zorg is nodig. Geef ze wat regelmatig ei(kracht)voer en wat meer gelegenheid om zich in vers water te baden. Weldra is die wat minder plezierige periode achter de rug en zien uw gevederde vrienden er weer als herboren uit.

Een wonderlijke aanpassing van de natuur.

In het kweekseizoen 1991 beet een grasparkiet pop van mij, een flink deel van de ondersnavel van een van haar jongen af. Dit jong was net uitgevlogen en kon nog niet zelfstandig eten. Ik heb toen voorzichtig de bloedende ondersnavel met lauwwater en een watje ontdaan van aanplakkende veren. Daarna heb ik de wond drooggemaakt en met jodium behandeld. Dit heb ik in totaal nog drie keer moeten doen, waarna zich een korstje op de wond vormde, dat na iets meer dan een week afbrokkelde. Je kon toen gewoon aan de zijkant van de snavel door het gat de tong zien liggen. Een ander probleem was dat het jong nog niet kon eten en toch in leven gehouden moest worden. Ik deed dit door gedurende een aantal dagen, de vogels 's morgens éénmaal en 's avonds tweemaal, met de voerspuiter enkele cc yoghurt in de krop te spuiten. Zo werd zij voorzien van vocht en wat voeding en gelukkig zag zij kans om geleidelijk aan, zelfstandig wat zaden te eten. Hiermee was voor mij het pleit gewonnen, want nu kon ze in ieder geval in leven blijven. Hierna heb ik haar bij de andere vogels gezet. In het najaar van 1991 heb ik nog eens naar de snavel gekeken om te zien of er nu een stukje ondersnavel was aangegroeid. Dit was niet het geval, het bleek nog steeds een groot gat. In 1992 vond ik dat ik ook maar met haar moest gaan kweken en dat lukte wonderwel goed, want zij bracht in samenwerking met haar man in twee broedrondes netjes zeven jongen groot. Na dit kweekresultaat keek ik of er tijdens de afgelopen maanden soms toch nog een stukje aan haar ondersnavel was aangegroeid of dat zij gewoon met haar snavelgebrek kans had gezien haar jongen te voeden. Wat schetst mijn verbazing toen ik de snavel bekeek, de natuur had een heel andere oplossing voor dit snavelgebrek gevonden dan wat ik in gedachte had. Het gat in de ondersnavel was nog steeds hetzelfde grote gat wat er sinds vorig jaar zat. Maar...en nu komt het...aan de bovensnavel was een afdakje gegroeid, dat netjes het gat van de ondersnavel bedekte. Ik vond dit zo wonderlijk dat ik maar direct een foto gemaakt heb, zodat u het met eigen ogen kan zien.

Jan Bouwmeester.

Japanse meeuwen in het grijs

De grijze Japanse meeuw heeft de laatste jaren een stormachtige ontwikkeling meegemaakt. De theorie die we al die jaren voor heilig hielden, blijkt toch niet helemaal te kloppen. We kennen allemaal de zwartbruine meeuw die uit ongeveer 80% zwart eumelanine en ongeveer 20% phaeomelanine bestaat, dit veroorzaakt het donkerbruine rugdek onder andere bij deze kleurslag. De mokkabruine meeuw bezit ongeveer 50% eumelanine en ongeveer 50% phaeomelanine, een roodbruine meeuw is voor 100% phaeomelanine, en de grijze mutant 100% eumelanine dat in geringe concentratie grijs lijkt (rugdek). Wanneer je nu een combinatie maakt van roodbruin en grijs dan zou je volgens de theorie een vuilwitte vogel moeten krijgen, maar de praktijk heeft ons anders geleerd. De roodgrijze is wel degelijk een aantrekkelijke kleurslag, het blijkt nu dat de Japanse meeuw naast het zwarte eumelanine en rode phaeomelanine ook nog over een derde pigment beschikt. De eerste grijze meeuwen waren bonte vogels die door Emiel Debrier uit België tot eenkleurig zijn gekweekt. Dit zijn de stamouders van alle grijzen die we

nu op onze t.t.'s zien. Deze eerste grijze zonder bontvorming had qua kleur en tekening nog een lange weg te gaan zoals we ze nu eisen en zien. De buiktekening was erg zwak van

vorm en nauwelijks waarneembaar, de kleur en vooral de borstkleur was en is nu nog steeds vaak vlekkelig. Dit wordt veroorzaakt door de kleurloze omzoming van de veertjes. Dit verschijnsel zien we ook vaak bij de mokkabruine en in mindere mate ook bij de zwartbruine. Alleen valt het bij deze kleurslagen niet zo op. De veronderstelling van mij is dan ook dat de eerste grijsmutaties uit de mokkabruine lijn kwamen. Aangezien dat die vlekkerige / gehamerde borstkleur een doorn in het oog was, voor zowel de liefhebber als voor de keurmeester, is er al snel de zwartbruine ingeschakeld, die een goede egale zwarte borstkleur bezat. Dit veroorzaakte een duidelijke kwaliteitsverbetering in de borstkleur. Een feit dat gelijktijdig optrad is dat de aanvankelijke grijze vleugelpennen ook dieper van kleur werden (zwartgrijs). Echte grijze meeuwen van goede kwaliteit ziet men zeldzaam op onze t.t.'s. Eigenlijk ook wel logisch want hoeveel goede mokkabruine die egaal van borstkleur zijn zien we nog? En als je goede

3

kwallet wil krijgen moet je met vogels beginnen die al goede eigenschappen bezitten. De naamgeving van de grijsserie is nogal verwarrend geweest. Dit is vooral veroorzaakt door z.g. handelsnamen die door de een wel en de ander niet werden overgenomen. De juiste naamgeving is eigenlijk geen probleem wanneer je gewoon bij de basis begint. We gaan wat nader in op de kleurslagen die in de standaard zijn opgenomen.

Zwartgrijs: dit is de combinatie van zwartbruin met grijs. Deze kleurslag dient zo diep mogelijk zwartgrijs van kleur te zijn. De wangen en mantel (rugdek) donker grijs, met grijswitte lengtestreepjes. Dit laatste is moeilijk te bereiken, wanneer we optimaal

van kleur zijnde vogels tref. Door de kleurloze schachten ontstaat deze tekening, dus hoe dieper de kleur hoe donkerder de schachten. We moeten wel streven naar goed gekleurde exemplaren met rugbestreping. Een zwartgrijze is direct te herkennen aan zijn zwarte vleugel en staartpennen. Zie foto 1.

Grijs (mokka): de grijze is stamvader van de grijsserie. Deze kleurslag heeft als veel voorkomende fout, gehamerde borstkleur en geen goede visgraatvorm op het onderlijf. Door gebruik van goede egale mokkabruinen is de kleur te verbeteren. Let wel op een goede V vorm op de buik. De borstkleur van deze kleurslag moet egaal grijs zijn, evenals de vleugel-en

4

staartpennen. Vaak zien we op onze t.t.'s grijze meeuwen die qua kleur grijs zijn, maar zwartgrijze vleugel-en staartpennen bezitten. Deze dienen gekeurd te worden als zwartgrijs en bestraft te worden met 2 à 3 punten bij kleur. Het onderlijf bij kleurslagen met buiktekening dient zo helder mogelijk van ondergrond te zijn. Zo ontstaat een duidelijk contrast tussen de visgraattekening en de ondergrondkleur. Zie foto 2.

Roodgrijs: dit is de combinatie van roodbruin met grijs. Dit geeft als totaalbeeld een beige grijze kleur weer. De kleur moet van kop tot staart egaal zijn. (zie foto 3).

De snavelkleur, dit geldt voor alle kleurslagen, dient niet storend te zijn t.o.v. de kopkleur. Een te lichte of te donkere snavel is een kleurfout. Bij de roodgrijze is deze donkerbeige. Opvallend bij de roodgrijze is de vaak goede rugbestreping. De buiktekening is wel vaak iets minder van vorm, maar dit zien we ook weer terug bij de roodbruine meeuw. Speciaal moet gelet worden op de egaliteit van de kleur, deze is vaak vlekkelig. Dit zien we meestal bij roodgrijzen die te donker van kleur zijn, deze zijn dan vooral vlekkelig op het vleugeldek. Ook zien we regelmatig te lichte roodgrijzen, deze zijn meestal wel prima van kleuregaliteit. Toch moet er bij kleur gestraft worden op kleurdiepte. Deze lichte variant komt qua kleur tussen roodgrijs en pastelroodgrijs in te zitten en is derhalve niet als t.t.-vogel gewenst. Zie foto 4.

Deze kleurslag heeft als "handelsnamen" Zilver, Bruingrijs en Cinnamon I

Tekst: Jan.de Nijs, TC-JMC.
Foto's: A.de Bruijn, E.Pieterse en A.Kok.

osel

De

Preventief kuren met antibiotica?

Veelvuldig wordt er gesproken over positieve resultaten bij kweekvogels na het kuren met medicijnen w.o. antibiotica. Toch mogen wij de gevaren die daaraan kleven, niet uit het oog verliezen. Kuren met onjuiste medicijnen is niet zinvol, de juiste medicijnen kennen wij pas nadat een juiste diagnose is gesteld en dat is een moeilijke aangelegenheid die door leken onuitvoerbaar is. Verder is van belang, hoe lang en welke dosering wordt verstrekt. Als je niet weet wat je precies wilt bestrijden, dan geen antibiotica gebruiken. Bij langdurige verstrekking daarvan kan de darmflora worden aangetast. Dat wil zeggen, dat het middel niet alléén eventuele ziekteverwekkende bacteriën aanpakt maar ook de eigen bacterieflora, m.a.w. de bacteriën die nodig zijn voor de instandhouding van het afweermecanisme worden dan tegelijkertijd bestreden. Dat is niet te voorkomen, wel een slechte daad. Als wij van de voorgeschreven dosis afwijken, kan ook het middel erger dan de kwaal blijken te zijn. En wie van ons, vogelliefhebbers, kan precies de juiste dosering verstrekken? Het soms bijgeleverde schepje zal zelden of nooit een exacte oplossing bieden, de eerste druppel geeft een andere hoeveelheid dan de volgende enz. enz. Zie je bij een zieke vogel, die je antibiotica verstrekte, meteen nadat de voorgeschreven verstrekkingstijd voorbij is, geen verbetering of vooruitgang, stop dan toch met toediening. Het zou dan best eens kunnen zijn dat die vogel gekweld wordt door b.v. een virusziekte, met antibiotica bestrijden wij bacteriën, geen virussen. Wordt er gedurende een lange tijd

antibiotica verstrekt dan is voorgeschreven, dan kan immuniteit optreden, dus indien zo'n vogel een tijd daarna een ziekte zou oplopen die normaal heel goed met antibiotica te behandelen is, dan heeft dat geen effect meer. Langdurige of onjuiste verstrekking kan dus wel degelijk nadelig zijn. Dan iets over de juiste soort. Als je vogels preventief een willekeurig gekozen soort antibioticum verstrekt, uit voorzorg dus, dan moet je wel bedenken dat bepaalde soorten bacteriën geheel buiten schot kunnen blijven. In het ergste geval zou het zo kunnen zijn, dat de a.s. ziekteverwekkers (daar gaat het immers om als je preventief kuurt) dan juist **niet** worden aangepakt en helaas de lichaamseigen bacteriën worden vernietigd waardoor het afweermecanisme en daarmee ook de conditie, afnemen. Eigenlijk zouden wij moeten adviseren: gebruik antibiotica uitsluitend als het beslist nodig is en nooit langer dan is voorgeschreven. Laat een deskundige bepalen of... en indien ja, hoelang er verstrekt dient te worden. Er is een spreekwoord dat zegt: "baat het niet dan schaadt het niet", dat gaat hier zeker niet altijd op. Mogelijk zouden wij moeten zeggen: baat het niet dan schaadt het zeer waarschijnlijk wel" en als wij dat voldoende tot ons laten doordringen, gaan wij ons vanzelf wat zorgvuldiger opstellen. Vergeet niet dat met het opbouwen van weerstand tegen alles wat de gezondheid van onze vogels kan aantasten, dikwijls aanzienlijk meer te bereiken is dan met de "huis-apotheek" die sommige vogelliefhebbers erop na houden. Weerstand opbouwen kan zonder enig risico.

Goede huisvesting, geen overbevolking, droge kooibodem, juiste voeding met veel variatie zonder tekorten, voldoende ventilatie en dagelijks vers en zuiver drinkwater zijn daarbij onontbeerlijk. Voldoende weerstand hebben en houden, dat werkt echt preventief.

A. van Eck

WAAR VIND JE NOG ZOIETS

Natuurlijk kent u de ooievaar. In verhalen en op plaatjes bent u hem zeker tegengekomen. Toch heeft u misschien nog nooit een ooievaar in het echt gezien! Kom daarom naar *Ooievaarsdorp Het Liesveld*. In dit unieke stukje natuur tracht Vogelbescherming Nederland de ooievaarspopulatie te vergroten om uiteindelijk zoveel mogelijk ooievaars naar de natuur te laten terugkeren. U kunt deze zeldzaam mooie vogels vrijvliegend, maar ook van dichtbij bewonderen.

Ooievaarsdorp Het Liesveld is van 1 april tot 1 september van 10.00 tot 17.00 uur geopend (maandag gesloten). Het Liesveld ligt aan de Wilgenweg in Groot-Ammers (midden in de Alblasserwaard vlakbij Schoonhoven). Toegang f. 5,-, kinderen f. 2,50.